Dominikanski trg 1
PTUJ

Tednik

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva za Podravje

»Tednik« izhaja pod tem skrajšanim imenom od 24. nov. 1961 dalje na predlog Občinskih odborov SZDL Ptuj in Ormož. — Izdaja zavod »Tednik«, Ptuj. — Odgovorni urednik: Anton Bauman. — Uredništvo in uprava Ptuj, Lackova 8 — Tel. 156 — St. tek. računa: NB Ptuj 604-19-603-72 — Tiska časopisno podjetje »Mariborski tisk« — Rokopisov ne vračamo. — Celoletna naročnina za tuzemstvo 1000, za inozemstvo 2000 din

ŠT. 36 PTUJ, 11. sept. 1964 Letnik XVII.

Gibanje gospodarstva v občini Ormož v letošnjih prvih šestih mesecih

LETOSNJE POLLETNO GIBANJE GOSPODARSTVA V OBČINI ORMOŽ JE ZADOVOLJIVO. V INDUSTRIJI JE DOSEŽEN PRECEJSEN VZPON. V RAZVOJ KMETIJSTVA SE VLAGAJO OGROMNE INVESTICIJE.

V sredo, 9. septembra, so v Ormožu na seji občinske skupščine občinski poslanci razpravljali o poročilu o gibanju gospodarstva v občini Ormož v prvem polletju 1964. o realizaciji proračunskih dohodkov za prvih šest mesecev in o predlogih svetov in komisij skupščine.

Gospodarska dejavnost, v kateri je na območju občine zastopanih 14 delovnih organizacij, od teh pa imata dva obrata svoji matični podjetji izven občine, je v prvem polletju letos ugodnejša v primerjavi z istim obdobjem lani. Doseganje realizacije je treba pripisati delovnim kolektivom, ki nenehno povečujejo produktivnost dela, izkoriščajo notranje rezerve in si tako ustvarjajo pogoje za skrajšani 42-urni tednik. V prvem polletju letošnjega leta je bila manjša dinamika vzpona proizvodnje in celotnega dohodka, kot v istem obdobju lani. Zato celotni dohodek izkazuje padec, kar je tudi upravičeno in razumljivo, saj je prišlo do izločitve 288,936.000 dinarjev med obratno realizacijo. V obratnem primeru je realizacija celotnega dohodka za 14,3 odst. večja od istega obdobja lani. Porabljena sredstva so se povečala v manjšem razmerju kot celotni dohodek, kar je zelo ugodno vplivalo na realizacijo neto produkta. Pri fizičnem obsegu proizvodnje je zabeležen porast do 32 odst., planirane polletne realizacije proizvodnje ni dosegel obrat Kmetijske zadruge »Mlin in oljarna« v Središču ter opekarna. Zadnja zaradi svoje sezonske proizvodnje ni mogla realizirati plana.

Investicijske naložbe se povečujejo v precejšnjem obsegu, saj je letošnje povečanje za 239,3 odst. večje kot v istem obdobju lani. Povprečni primerjalni pokazatelji gibanja gospodarstva v prvem polletju so ugodni, vendar ni zadovoljiva realizacija glede na postavljen plan, predvsem pri tistih delovnih organizacijah, ki nimajo sezonske dejavnosti.

Industrija

Tovarna »Jože Kerenčič«, Ormož predstavlja središče ormoške industrije. V letošnjem prvem polletju je industrija v občini doživela precejšen vzpon v fizičnem obsegu proizvodnje, v investicijski izgradnji, v boljši organizaciji dela in pri povečanju števila strokovnjakov. V industriji se je povečala realizacija za 16,4 odst. predvsem na račun tovarne »Jože Kerenčič«. Fizični obseg proizvodnje je porastel za 12,8 odst. napram letnemu planu, ki je realiziran z 49,9 odst. Vzporedno s tem se je povečal celotni dohod za 33,1 odst., čisti dohodek pa za 23,5 odst. Znatno so se tudi izboljšali osebni dohodki zaposlenih, saj povprečno na zaposlenega znašajo 27.154 dinarjev. Tovarna »Jože Kerenčič« v Ormožu precej skrbi za povečanje skladov. Tako znašajo nerazporejena sredstva čistega dohodka 19 milijonov 603 tisoč dinarjev, ali za 31,3 odst. več kot v istem obdobju lanskega leta.

Negativno stanje v poslovanju pa se odraža v prevelikem porastu terjatev do kupcev, na drugi strani pa obveznosti do dobaviteljev. Terjatve so se povečale v primerjavi s prvim polletjem lanskega leta za 32,8 odst. Vzrok takega stanja je predvsem zamudno plačevanje.

Proizvodnja v »Mlinu in oljarni« v Središču v letošnjem prvem polletju ni zadovoljiva, saj je pod povprečjem za 20,1 odst. od istega obdobja lani. Tudi finančna realizacija je nižja, na kar je vplivala manjša proizvodnja in izločitev, medobratna realizacija iz celotnega dohodka kmet. zadruge je 14.996.000 dinarjev. Vzroki zmanjšane proizvodnje so v zastareli opremi in precej iztrošena ostala osnovna sredstva, ki čestokrat zahtevajo popravila, medtem pa je zastoj v proizvodnji. Ob pričetku letošnjega leta bi po planu morala pričeti obratovati mešalnica močnih krmil, kar pa ni bilo realizirano zaradi pomanjkanja skladišč in električne energije. Sorazmerno z doseženim fizičnim obsegom proizvodnje je celotni dohodek realiziran napram istemu obdobju lani z 79,5 odst., neto produkt z 91,4 odst., čisti dohodek z 89,1 odst. in nerazporejeni del čistega dohodka z 62 odst.

Lesno predelovalni obrat žaga je v prvem polletju letošnjega leta dosegel dokaj ugodne rezultate. Fizični obseg proizvodnje se je povečal za 31,8 odst., celotni dohodek za 6,8 odst., narodni dohodek za 17,4 odst. in čisti dohodek za 57,4 odst. Tudi zaposlenost in neto osebne dohodke so povečali. Terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev so se znižale, prav tako zaloge gotovih izdelkov.

Kmetijstvo

V prvem polletju kmetijska proizvodnja ne more prikazati realnega uspeha, ker se kmetijski pridelki pospravljajo šele v tretjem in četrtem tromesečju. Iz podatkov periodičnega obračuna je razvidno, da se je povečala realizacija lastne in kooperativne proizvodnje in da je doseženo ugodnejše stanje gospodarstva v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Letni plan je realiziran s 35,3 odst., kar je glede na sezonski značaj proizvodnje zadovoljivo. V tem obdobju so porabili manj sredstev, kot v istem obdobju lani, zato povečani neto produkt znaša 21,1 odst. Čisti dohodek se je povečal za 27,2 odst., neto osebni dohodki pa za 10,4 odst. Povečanje nerazporejenega dela čistega dohodka znaša 57,8 odst. Nezadovoljivo pa je stanje Kmetijske zadruge Ormož v povečanju terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev. Vzrok povečanja obveznosti je pomanjkanje obratnih sredstev.

Pogodbeno sodelovanje in odkup zemljišč

Kmetijska zadruga Ormož hitro širi pogodbeno sodelovanje in uživa ugled pri zasebnih kmetijskih proizvajalcih. V primerjavi z letom 1963 je letos vključeno v pogodbeno sodelovanje 614 hektarjev več površin in zadruga sodeluje z zasebniki na 3.069 hektarjih. V pogodbenem sodelovanju še zadruga ni realizirala predvidenega plana in ima možnost, da istega do konca leta doseže. Letos je vključeno v pogodbeno sodelovanje 887 hektarjev pšenice, kar bo približno 66 odst. vseh zasebnih površin zasejanih s pšenico. Vse kaže, da sta v sodelovanju med kmetom in zadrugo premalo cenjeni pridobitni kulturi oves in ječmen.

V letošnjem prvem šestmesečnem obdobju je zadruga z odkupom povečala kmetijske površine za 196 hektarjev, ali za 30 hektarjev več kot v istem obdobju lani. Kljub temu pa je plan odkupa zemlje realiziran komaj s 30,3 odst. Vzroki takega stanja so predvsem objektivne težave.

Odkup živine je v letošnjem prvem polletju napram postavljenemu planu nezadovoljiv. V tem obdobju je bilo odkupljenih 616.235 kilogramov raznega mesa, ali 67.340 kg manj kot v istem obdobju lani. V prvem polletju je bil tudi manjši odkup goveje živine za 10 odst.

Investicije v kmetijstvu

Plan investicijske graditve v letošnjem letu v kmetijstvu znaša 1 milijardo 648 milijonov dinarjev in je bilo v letošnjem prvem polletju realiziranih 444 milijonov dinarjev.

Realizacija investicij se je v letošnjem prvem polletju povečala za 411,1 odst., napram istemu obdobju lani. Ta ogromna investicijska sredstva se predvsem v občini Ormož vlagajo v gradnjo nove vinske kleti v Ormožu in v gradnjo goveje farme za 2500 glav govedi v Središču. Precejšnje investicije so bile tudi vložene v gradnjo skladišča kmetijskih pridelkov in v nabavo mehanizacije. Po realnem predvidevanju bodo planirane investicije letos realizirane, saj bo zgrajena goveja farma in bodo skoraj dokončana vsa gradbena in ostala dela na novi vinski kleti.

Gozdarstvo

V občini Ormož je gozdarski obrat Gozdnega gospodarstva Maribor v letošnjem prvem polletju realiziral proizvodni plan zadovoljivo. V tem obdobju je celotni dohodek porastel, kot v istem obdobju lani. Porabljena sredstva pa so v absolutnem znesku manjša kot v istem obdobju lanskega leta. Bruto osebni dohodki pa so se povečali za 26,8 odst.

(Konec prihodnjič)

Restavriranje pomembnih kulturnozgodovinskih objektov v Ptuju

Po naročilu Skupščine občine Ptuj je Zavod za spomeniško varstvo v Mariboru sredi avgusta t. l. začel z deli pri restavriranju nekaterih pomembnejših kulturnozgodovinskih objektov v Ptuju. Dela vodi restavrator Zavoda za spomeniško varstvo v Mariboru kipar Tone Blatnik, v ekipi pa so trije strokovnjaki iz Josipdola, ki jim priložnostno pomagajo nekateri dijaki iz Ptuja. Uprava ptujskega muzeja nudi ekipi vso možno pomoč.

Ekipa se je lotila najprej portalov nekaterih hiš v Prešernovi ulici, pozneje pa je začela restavrirati keramične reliefe na Trgu svobode. Na hiši, v kateri je Arnugova delavnica, je nekaj prekrasnih reliefov iz leta 1815, med njimi se zlasti odlikujeta kvartet Napoleonovih vojakov in igralci biljarda. Ta dva reliefa sta najlepša, vendar je potrebno podčrtati, da so vsi reliefi, kolikor jih je ohranjenih v Ptuju, zelo lepi, da so edinstveni v Sloveniji, ker jih drugje nikjer ni najti, in da pričajo, da je bila nekoč v Ptuju lončarska delavnica kvalitetnih izdelkov.

V Aškerčevi ulici je ekipa restavrirala kvalitetni relief iz kamna, ki je bil precej poškodovan zaradi požara pred 150 do 200 leti.

Nad vhodom v zgradbo ptujskega sodišča prav te dni restavrira ekipa dobro ohranjen relief iz marmora. Ta relief so dali vgraditi nad tem edinim renesančnim portalom v Ptuju grofje Stubenberg, kar priča tudi njihov grb v reliefu. Plošča z navedbo, kdo je dal stavbo postaviti z letnico gradnje — 1515. leta je bila stavba postavljena — bo prišla sedaj nazaj na svoje mesto, potem ko je bila nekaj zadnjih let (odkar so zadnjič pred okrog 10 leti obnovili stavbo) shranjena v ptujskem muzeju.

Restavriran bo tudi vsem Ptujčanom in okoličanom znani Florijan na Trgu MDB, medtem ko še ni gotovo, ali bo moč restavrirati tudi tega potrebno pročelje bivšega dominikanskega samostana. Gre za sredstva, v ostalem za restavriranje ni nobenih ovir.

Vodja ekipe kipar Tone Blatnik misli, da bodo dela na navedenih objektih v mesecu septembru t. l. končana, če pa bi prišlo tudi do restavriranja omenjenega pročelja, bi seveda z deli nadaljevali, dokler bi to dopuščale vremenske razmere.

Ekipa ima težave z materialom, ki ga potrebuje za svoje delo. Gre za kvaliteten peščenjak, ki ga potrebuje, čeprav v malih količinah. Do določene mere si pomaga z iz ruševin izkopanim materialom, vendar ta docela ne ustreza, ker je večji del že preveč propadel.

V Ptuju je še mnogo objektov kulturno-zgodovinskega pomena, ki bi jih bilo potrebno restavrirati in je njih restavriranje tudi že v načrtu. Potrebno bo le zagotoviti za ta dela potrebna sredstva.

Odgovorne naloge krajevne skupnosti Kidričevo

Pred nedavnim smo že na kratko poročali o zboru volilcev v Kidričevem, kjer je med drugim bilo enoglasno sklenjeno, da se ustanovi krajevna skupnost Kidričevo in sicer za naselji Kidričevo I in II ter Njiverce. Ta krajevna skupnost bo tudi ena izmed najmočnejših krajevnih skupnosti v ptujski občini, predvsem še, če to gledamo iz vidika raznovrstnih nalog, s katerimi se bo morala ukvarjati, prav tako pa tudi po celotni organizaciji organov, številu zasedanj, servisnih službah in sprejemanja sklepov. Novo ustanovljena krajevna skupnost bo pravzaprav le nadaljevala delo dosedanje stanovanjske skupnosti, ki je bila ustanovljena leta 1959, vendar bo pa kot taka prevzela mnogo večje odgovornosti. Ni odveč nekoliko pogledati, s čim se je ukvarjala in kaj je pravzaprav sploh delala stanovanjska skupnost, da bi zadovoljevala vsakodnevne potrebe svojih občanov. Po svoji ustanovitvi je morala najprej reševati vprašanja v zvezi z ustanovitvijo hišnih svetov, ki so po sprejetem zakonu o stanovanjskih razmerjih v mesecu aprilu 1959. leta prevzeli stanovanjske zgradbe v upravljanje. Čeprav so obstajali hišni sveti pri nas že od leta 1953, pa do sprejetja tega zakona niso imeli kakih večjih pravic, saj so prejemali le 10 % stanarine, namenjene predvsem le za splošne upravne stroške, kot so bili poraba elektrike, odvoz smeti in zavarovanje. Novo ustanovljeni hišni sveti pa so dobili mnogo več samoupravnih pravic in dolžnosti v zvezi z uporabo in vzdrževanjem stanovanjskih zgradb. Niso pa dobili pravice glede samostojnega dodeljevanja stanovanj, ki jih še vedno dodeljuje komisija za skupno potrošnjo in družbeni standard pri delavskem svetu Tovarne glinice in aluminija, katera je kot investitor tudi lastnik stanovanj.

Da bi zagotovili enotno poslovanje v mejah zakonitih predpisov, je pri stanovanjski skupnosti organiziran finančni servis, ki skrbi za redno pobiranje stanarin in za njihovo delitev, vodi knjigovodstvo hišnih svetov in skrbi, da je poslovanje hišnih svetov enotno in pravilno. Za vsa ta in še mnoga druga dela dajejo hišni sveti le 7 % ostanka stanarine. Nadalje pa stanovanjska skupnost skuša čimprej urediti vse potrebne servisne službe za vzdrževanje stanovanjskih hiš. Trenutno že poslujejo vodo-inštalaterski, gradbeni, ključavničarski, elektrikarski in servis za čiščenje in pranje. V kratkem pa bo ustanovljen še mizarski servis, ki ima že potrebno opremo in inventar — urejujejo le še potrebne prostore. Nujno potrebno bi bilo, da bi čimprej organizirali tudi servis za vzdrževanje gospodinjskih aparatov, saj tega gospodinje najbolj pogrešajo in si ga tudi zelo želijo.

V skrbi za reševanje perečih problemov ima stanovanjska skupnost pripravljeno že celotno tehnično dokumentacijo za grad-

(Nadaljevanje na 4. strani)

TE DNI PO SVETU

V sredo je umrl posrednik glavnega tajnika OZN na Cipru, finski diplomat Tuomioja, za posledicami kapi. In prav ta tragični dogodek nas znova spominja ciprske tragedije. Res je sicer, da je na otoku trenutno sorazmerno mirno, vendar je že sedaj očitno, da bodo morali mandat oboroženim silam Združenih narodov, ki poteče 26. septembra, podaljšati. O tem je govoril tudi že glavni tajnik OZN U Tant.

Ciprski predsednik Makarios je prejšnje dni obiskal Kairo in dobil od predsednika Naserja zagotovilo, da bo podpiral težnje ciprskega ljudstva po pravici do samoodločbe in mu tudi po potrebi vojaško pomagal. Ker rešitve ciprskega vprašanja ni, bo predsednik Makarios osebno nastopil s ciprskim problemom pred Združenimi narodi. Na turški strani pa še vedno groze. Tako je premier Inönü pred dnevi izjavil, da si turška vlada pridržuje pravico, da vsak trenutek posreduje z oboroženo silo na otoku. Podprl je tudi Achesonov predlog o delitvi otoka na dva dela, vendar samo tedaj, če bi bila taka delitev dokončna. To pa je načrt, ki ga ciprski Grki in grška vlada odločno zavračajo.

PRED SREČANJEM HRUŠČOV—ERHARD?

Sovjetski premier Hruščov je po svojem poslaniku v Bonnu sporočil, da je pripravljen sestati se z zahodnonemškim kanclerjem Erhardom. Take in podobne izjave na obeh straneh smo slišali že tudi poprej. Erhard sedaj samo terja, naj bi se sestala v Bonnu, kajti po diplomatskem protokolu mora Hruščov vrniti obisk nekdanjega kanclerja Adenauerja septembra l. 1955 v Moskvi.

Pričakujejo, da bo bonnska vlada sedaj uradno povabila sovjetskega premiera. Nato se bodo lotili priprav in datuma. Ni dvoma, da bi to srečanje ne glede na uspeh pomenilo močan činitelj pri splošnih pomirjevalnih prizadevanjih in težnjah, da bi odprli pot sodelovanju med obema Nemčijama.

PRIDEM, ODIDEM...

Tako se dogaja v Južnem Vietnamu. General Kan se je pred dnevi moral odreči predsedniškega položaja in posebnih pooblastil, privoliti v tristranski svet, v katerem bi bil samo član, nato je šel malce »na oddih« iz mesta, se vrnil in se slednjič moral umakniti generalu Dinu, katerega je svoj čas — strmoglavil.

Igra pravzaprav ni nova. Del starejše garde častnikov, ki se je šolala v francoski šoli, se bolj nagiblje k pomiritvi dežele. »Ameriški šolarji«, med katere sodi tudi Kan, pa želi politiko »trde roke« po ameriškem vzorcu in so potemtakem idejni nasledniki nekdanjega predsednika in diktatorja Diema. Katoličani bolj nagibljejo k proameriški liniji (jih je skupaj en milijon), budisti pa »profrancoski«. Najnovejši dogodki torej pomenijo, da je obveljala »francoska linija«, četudi je že sedaj očitno, da se Washington s tem ne bo pomiril.

Mnogo govore še o drugih kombinacijah, toda dejansko najbolj vplivne sile, osvobodilnega gibanja Vietkong, nihče ne upošteva. V tem pa je tudi največja napaka. To gibanje bi namreč bilo pripravljeno, kot nekatera treznejša gibanja v Sajgonu, da bi zadevo rešilo za da ob dobri volji in upoštevanju dejstev.

KITAJSKI NACIONALIZEM

Predsednik kitajske KP Mao Ce Tung je v razgovoru z japonskimi socialisti zelo grobo načel vprašanja ozemeljskih zahtev do Sovjetske zveze in celo opozoril, da bi morala Moskva vrniti nekatere dele Japoncem. Kitajci terjajo Vladivostok, Kamčatko in druga območja vzhodno od Bajkalskega jezera.

Seveda je nova Mao Ce Tungova »delitev« sovjetskega ozemlja hudo razburila duhove v SZ. Tako najrazličnejši ljudje v pismih dnevnikom opozarjajo na kitajski nacionalizem in na to, da so te dele SZ zgradile in oblikovale sovjetske delovne roke in da potemtakem ne gre samo za kos zemlje. Znanstveniki tudi objavljajo odkritja o samoniklosti kultur narodov na sibirskem območju in s tem zavračajo kitajsko tezo o kitajskih »kulturonosilcih«.

Most prijateljstva in sodelovanja

V ponedeljek ob devetih zjutraj sta predsednik Socialistične federativne republike Jugoslavije Tito in predsednik državnega sveta Romunske ljudske republike Dej svečano odprla dela pri gradnji hidroenergetskega in plovnega sistema Džerdap s tem, da sta odkrila spominsko ploščo na mestih, kjer bodo pričeli graditi ogromen jez, t. j. pri jugoslovanskem kraju Šip in romunskem kraju Gura Vali.

Oba visoka gosta je pozdravila več desettisočglava množica v Kladovu, kjer je tudi bilo svečano zborovanje. Dolg pontonski most, na kraju kjer bo v bližnji bodočnosti tekel 1292 metrov dolg jez in spajal jugoslovansko in romunsko obalo Donave, je kakor simbol povezal ozemlje dveh držav, ki sta pričeli s tem podvigom, kot je romunski predsednik Dej pozdravil jugoslovanskega predsednika, »slednjič novo obdobje v življenju obeh narodov«.

Velikanski hidroenergetski sistem pa ne pomeni samo simbola poglobljenega prijateljstva, temveč tudi dejansko tesnejše sodelovanje na gospodarskem, kulturnem in političnem področju. Sam objekt bo dalje dajal obema nacionalnima gospodarstvoma 10 milijard kWh električne energije letno in bo povsem spremenil že tako slikovito Džerdapsko sotesko.

O skupnem investiranju tako velikanskega objekta sta se domenila predsednika Dej in Tito v Bukarešti in na Brionih leta 1956. Tridesetega novembra lani pa sta v Beogradu podpisala ustrezen sporazum. Od tedaj do danes so na obeh straneh pripravili vse potrebno, predvsem zamotan kompleks tehnično-gospodarskih in pravnih vprašanj, saj gre slednjič za gradnjo na državnih mejah.

Donavske vode bo najprej ukrotil jez, dolg več kot 400 m in visok 60 metrov. Na obeh straneh bosta postavljeni dve hidroelektrarni in dve sprevodnici. Centrale bodo opremili z najmočnejšimi obstoječimi hidroelektričnimi agregati z močjo več kot 2 milijona kWh. Same sprevodnice bodo doslej največje te vrste na Donavi in bodo omogočile, da se bo letni promet povečal. Prav tako bodo pozneje laže uporabljali moderno ladjevje, ki bo ustrezalo modernim zahtevam in ekonomičnosti.

Seveda bo treba zaradi nakopičenih vodnih gmot pred jezom v prihodnje preseliti več krajev, prometnih vezi in celo industrijskih naprav. Da bi ne bila prizadeta rodovitnost obrežnih predelov zaradi višje ravni vode, se bodo morali lotiti obsežnih hidrotehničnih zaščitnih del.

Obe deželi bosta izkoriščali električno energijo vsaka po pol. Kaj pomeni 5 milijard kWh letno, ko bo sistem pričel obratovati v celoti, naj pove naslednja številka. To je nekaj več kot tretjina celotne električne energije, ki jo bomo proizvedli letos! Od lažjega vodnega prometa skozi sotesko pa ne bosta imeli samo korist Jugoslavija in Romunija, temveč tudi širši mednarodni promet.

Letošnji zagrebški velesejem

Sodeč po številu razstavljavcev iz Jugoslavije in drugih držav, ki letos razstavljajo, razstavni površini in organizacijskih ukrepih presega letošnji mednarodni jesenski zagrebški velesejem — od 5. do 20. septembra — vse dosedanje tovrstne prireditve.

Čeprav je razstavna struktura jesenskega zagrebškega velesejma nespremenjena, obeta bogastvo komercialnih in strokovno didaktičnih prireditev ter vrste manifestacij, kot so razne nacionalne in mednarodna posvetovanja ter seminarji, poslovnim ljudem in navadnim obiskovalcem vrsto presenečenj.

Glavna sejemska prireditev — mednarodni splošni sejem blagovnih vzorcev — se odlikuje po bogati nomenklaturi in raznovrstnem sortimentu jugoslovanske industrije. Specializirane sejemske prireditve pa so XIII. jesenja in obutve in komercialna razstava jugoslovanskega turizma. Veliko zanimanje vzbuja tudi razstava Afrika-Azija-Jugoslavija, ki je že tretja po vrsti. Revija sodobnega oblačenja, ki spremlja razstavo tekstila, je že znana prireditev, ki ima svoje stalne in številne obiskovalce.

To jesen razstavlja na zagrebškem velesejmu skupaj 6215 razstavljavcev iz 52 držav. Od tega je 1202 domačih in 5013 inozemskih razstavljavcev. Razstavna površina 61.164 m² je zasedena do zadnjega kvadratnega metra. Na novo zgrajeni zaprti sejemski prostori s površino 12.000 m², kamor je treba prišteti tudi novi reprezentativni paviljon DR Nemčije, in znano razširitev odprtih razstavnih površin, nista mogla zadovoljiti zahtev domačih in inozemskih razstavljavcev po večjih razstavnih površinah.

Največje presenečenje letošnjega jesenskega sejma je njegova naglo razširjena internacionalnost. Med 52 tujimi državami vseh celin je 20 iz Afrike in Azije v primerjavi z lani, ko jih je bilo 18, torej 50 % več. Posebno dosti je držav, ki prvič razstavljajo. Nekatere med njimi tokrat sploh prvič samostojno razstavljajo, odkar so dosegle politično samostojnost. Med temi so Tanganjika in Zanzibar, Iran, Dahomej, Kenija, Jemen in Libija. Tudi Japonska, ki je res razstavljala tudi prej, se letos prvič uradno pojavlja na zagrebškem velesejmu.

Takšna struktura nastopa tujih držav simbolično izraža tudi vse večje število neodvisnih držav na svetu in tudi njihovo vedno večjo potrebo, da bi spremenile svoj podedovani položaj v mednarodni delitvi dela. Lahko samo želimo, da bi pospešeni ekonomski razvoj teh držav, predvsem na poti k industrializaciji, privedel tudi do njihove močnejše udeležbe v jugoslovanski zunanjetrgovinski izmenjavi. Naša zunanjetrgovinska politika do teh držav znatno pospešuje razvoj v tej smeri.

Izredno močna ponudba in povpraševanje, koncentrirana na letošnjem zagrebškem velesejmu, ter zelo živahno zanimanje, ki ga kažejo zanj domači in inozemski gospodarstveniki, ter veliko število tujih delegacij, katerih obisk pričakujejo, opravičujejo optimistično prognozo o poslovnih uspehih tega sejma. Tokrat ne gre več za to, da se okrepi in diverzificira blagovna izmenjava. Naše gospodarske organizacije bodo morale posvetiti večjo pozornost sklepanju poslovnih angažmajev v vrsti drugih oblik zunanjeekonomskega povezovanja (investicijska graditev, storitvena dejavnost, posebno turistična, tehnično sodelovanje in razne druge oblike koristnega sodelovanja z inozemstvom). Povečan izvoz je sedaj ena prioritetnih nalog, če želimo obdržati in razviti našo gospodarsko rast v novem planskem razdobju. Zato lahko pričakujemo, da bodo tudi gospodarske organizacije učinkovito uporabile edinstveno priložnost, ki jim jo nudi letošnji jesenski zagrebški velesejem.

Generalni direktor ZV
IVAN BAČUN

Praznik naših mornarjev

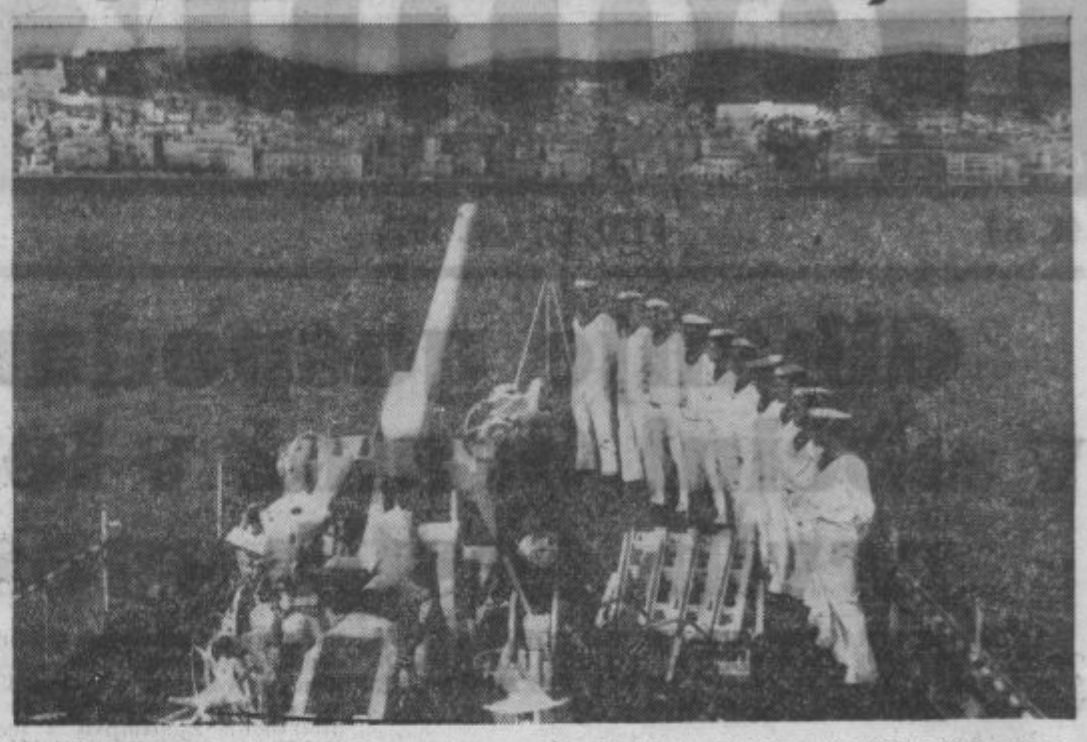

10. septembra 1942 je bil ustanovljen prvi mornariški odred. Dan es šteje naša država 25.000 plovnih objektov in je torej sodobna pomorska sila.

V trgovinah in gostilnah še pomanjkljivosti

(Nadaljevanje in konec)

Največ pomanjkljivosti sta sanitarni in tržni inšpektor našla v novo urejeni trgovini na Grabah pri Središču. Trgovina je lepo urejena in sodobno opremljena, vendar je prodajni prostor pomanjkljiv v tem, da nima urejenega zračenja, kar zmanjšuje kakovost živil. Notranjost prodajnega prostora je precejšnja in tudi dovolj svetla. Ima veliki izložbi, okusno urejeni. Med pregledom v trgovini sta inšpektorja ugotovila, da zaposleno osebje premalo skrbi za higieno živil v trgovini, in da se nedovoljno seznanja z rokom trajanja blaga. Iz prodaje sta izločila 3,70 kg odprtih keksov, ki so bili obgriženi od miši in tudi ponesnaženi z mišjimi odpadki. Tudi pol kilograma rožičeve moke je bilo ponesnaženo z mišjimi odpadki, 200 gramov čokolade pa obgriženo od miši. Zaradi teh pomanjkljivosti, ki je niso majhne, je bil poslovodja Ivan Rausl kaznovan s kaznijo 2 tisoč dinarjev.

Vzorno je bila urejena trgovina v Središču, za katero inšpektorja med pregledom nista imela pripomb. Čeprav je trgovina v starih prostorih in inventar bo kmalu dotrajal, so bili vsi prostori čisti, ni bilo znakov miši, blago, kateremu pa je rok trajanja prenehal, je bilo pred pregledom izločeno iz prometa. Tokrat gre vse priznanje celotnemu osebju poslovalnice v Središču, predvsem poslovodji Antonu Marčecu.

Med pregledom je bilo na zalogi v trgovini v Vuzmetincih preveč piva neprimerno vskladiščenega, katerega rok trajanja bo kmalu potekel. Da postane pivo kalno je vzrok temperatura nad plus 10 stopinj Celzija. Takšno pivo povzroča prebavne motnje. Vedeti je treba, da je po pravilniku o kakovosti živil določena maksimalna temperatura za pivo plus 10 stopinj Celzija. Trgovina v Vuzmetincih je dotrajana, inventar neprimeren, zato trgovina ne ustreza higienskim predpisom. Poslovalnica potrebuje hladilnik, ki ga še nima. Med pregledom je bilo iz prodaje izločeno: pol kilograma keksov, 22 škatlic pokvarjenih mentol bonbonov iz leta 1961, 300 gramov zdrobljenih in prašnih lizalk. Iz uporabe je tržni inšpektor izločil nežigosane uteži po en kilogram. Zaradi teh pomanjkljivosti je bila kaznovana poslovodkinja trgovine Frančka Svigelj z denarno kaznijo 2 tisoč dinarjev.

V trgovini na Kogu sta stregli pomočnica in vajenka, poslovodja pa, kot je že v navadi, je bil odsoten. Tu in tam manjše pomanjkljivosti v trgovini so vznemirjale inšpektorja, predvsem pa zato, da je ta poslovodja le redko na delovnem mestu. Ker so uporabljali nežigosane uteži, je bil poslovodja kaznovan z milo kaznijo 500 dinarjev.

V gostilni pri Tomažu, ki je lepo urejena in sodobno opremljena, je bilo vse v redu. Čista točilna miza, kozarci čisti in neokrušeni. Cigarete nepokvarjene in vse lepo urejeno in zloženo.

Ob zaključku ne bo odveč povedati naslednje: poslovodje nekaterih trgovin z mešanim blagom trgovskega podjetja »Zarja« Ormož pogosto niso po mnenju potrošnikov in obeh inšpektorjev med delovnim časom na svojih delovnih mestih, zato so često prepuščeni pomočniki in vajenci v poslovalnicah sami sebi. Opaziti je tudi bilo, da še vedno nekateri posamezni trgovski delavci ne cenijo dovolj potrošnikov, zato tudi niso dovolj vljudni in postrežljivi.

Kljub nakazanim pomanjkljivostim pa je trgovska mreža v občini zadovoljiva, saj je glede kakovosti strežbe v zadnjem času dosežen precejšen uspeh, kakor tudi v ureditvi trgovin. Nakazane pomanjkljivosti je treba čimprej odpraviti. Mimogrede naj še omenimo, da je ena izmed poslovodkinj skušala pregovoriti in podkupiti inšpektorja in prisotnega novinarja, da pomanjkljivosti njene trgovine ne bi šle v javnost. To se ji, seveda, ni posrečilo.

V akciji so sodelovali:
Drago Rizman,
Viljan Kovač,
in Viktor Rajh.

Škorci – velika nadlega vinogradnikov

Zadnji topli dnevi so pripomogli, da se je grozdje v vinogradih hitreje omehčalo. S tem pa so dobili vinogradniki neljube, oziroma zelo škodljive goste — škorce. Le-ti letajo zadnje čase zelo pogosto v velikih jatah, da obstaja upravičena bojazen, da se bodo silno razmnožili. Kjer se spustijo na trto, napravijo že sedaj občutno škodo. V soboto, 5. t. m., sem opazoval večjo jato, ki me je hrupoma preletela in se usmerila iz višine v vinograd v Dragoviču pri Jurčeih. Kaj so tam napravili, si nisem upal iti gledat, kajti lastnik bi lahko mislil, da imam slabe namene.

Nekoč so vinogradniki postavljali v vinograde različne klopotce, strašila, vetrnice ipd., ki so s svojim pregibanjem, ropotanjem ali drugače plašile ter odganjale perjad. Celo vinogradniški pazniki, ki so bili izmenično kmetovalci sami in ki so prvenstveno pazili na tatove grozdja, so od časa do časa tudi rodnevi streljali, da so prestrašili drobne leteče škodljivce. Škorci so tudi zelo koristni, zlasti v sadovnjakih, vendar pa tega ni mogoče vzporejati s škodo, ki jo povzročajo na češnjah in na zgodnje pa tudi pozno zorečem grozdju. Zato bi kazalo za škorce (le-teh je v tem času največ in tudi najbolj požrešni so) napraviti različna strašila, v skrajnem slučaju pa po njih streljati ali jim nastaviti strup. Tako bi se jih najlaže znebili, vinograde pa obvarovali pred požrešnimi kljuni.

B. J.

— Odkril sem najnovejšega Rembrandta!

— Skrajni čas! Drugi so že tako stari.

*

Profesor hoče pred izpitom opogumiti študenta:

— Na izpitu je kakor v gledališču in vi ste kakor igralec.

— Sijajno, takoj pokličem prišepetovalca!

OBVESTILO

Občane občine Ptuj obveščamo, da sta se referat za gozdarstvo in gozdarska inšpekcija (bivši odsek za gozdarstvo) skupščine občine Ptuj začasno preselila iz Ljutomerske c. 15 na Srbski trg 1 — II. nadstropje, soba št. 29 (bivši okrajni ljudski odbor).

Prosimo občane, da se po gozdarskih zadevah v bodoče obračajo na gozdarske organe občine Ptuj na novi naslov.

Vse ostale informacije nudi občanom sprejemna pisarna uprave skupščine občine Ptuj, Srbski trg št. 1, soba št. 1, in to vsak delovni dan v rednem delovnem času.

**Iz tajništva
Skupščine občine Ptuj**

K direktorici baletne šole pride starejši gospod:

— Maser sem. Za 10 tisoč sem pripravljen vsak dan masirati vse vaše gojenke.

— Izvolite. Če imate denar pri sebi, lahko takoj začnete.

Turistični kotiček

V Milanu so nedavno odprli **III. mednarodno razstavo turističnih propagandnih plakatov.** Iz vsega sveta so prejeli za njo okoli 1200 plakatov s turistično propagandnim motivom, od katerih pa je mednarodni kolegij žirije izbral samo 300 izvodov od 42 narodov ter jih pripustil na razstavo v emnem javnih parkov Milana in bo do 20. septembra t. l. Da bi bili plakati ves čas kljub vremenskim neprilikam v neoporečnem stanju, si je vodstvo razstave zagotovilo 5 izvodov od vsakega plakata. Posameznim od razstavljenih plakatov bodo prisojene nagrade v obliki zlatih, srebrnih in bronastih gozdnih vil. V ta namen so razdeljeni plakati na risane, slikane in fotografirane in bo vsaka skupina ločeno obravnavana oziroma ocenjena.

Med člani žirije so ugledne osebnosti iz umetniškega sveta, znana in zvočna imena pa so zakisto med avtorji plakatov. Jugoslovanskih imen žal nismo izsledili; iz inozemskih poročil tudi ni moč povzeti, ali se je naša država udeležila te razstave ali ne.

Žirija se je ozirala pri ocenjevanju plakatov samo na čisto umetniške vidike; upoštevala je snibilne učinke, izločila pa je vse abstraktne prikaze. Posebno visoko je bil ocenjen vpliv na razpoloženje gledalca (psihični moment). Povsem razumljivo je, da daje razstava dragocen pregled čez umetniške dosežke posameznih držav oziroma narodov; zato je vredna ne samo bežnega ogleda, ampak temeljitega študija; propaganda s plakati je draga zadeva.

Humor

Advokat obtožencu:

— Dokazal sem vašo nedolžnost in zdaj ste prosti. Povejte mi samo to, ali je od primanjkljaja, ki ste ga napravili, kaj ostalo za moj honorar?

*

Skota, kandidata za sprejem v newyorško policijo, vprašajo na sprejemnem izpitu:

— Kaj bi storili, da bi razgnali veliko in razburjeno množico ljudi?

— Ne vem, kako pri vas, toda pri nas doma bi snel čepico in začel pobirati miloščino.

*

To naj bi bil prvi polet mladega pilota. Ko so motorji zabrneli, se je upri z rameni v sedež in zaprl oči. Čez kako minuto je boječe odprl prvo in potem še drugo oko, nato pa previdno pogledal skozi okno.

— Glejte te drobcene ljudi tam doli, videti so ko mravlje, je rekel instruktorju.

— Saj tudi so. Nisva še startala!

GRADNJA MOSTU V PACINJU

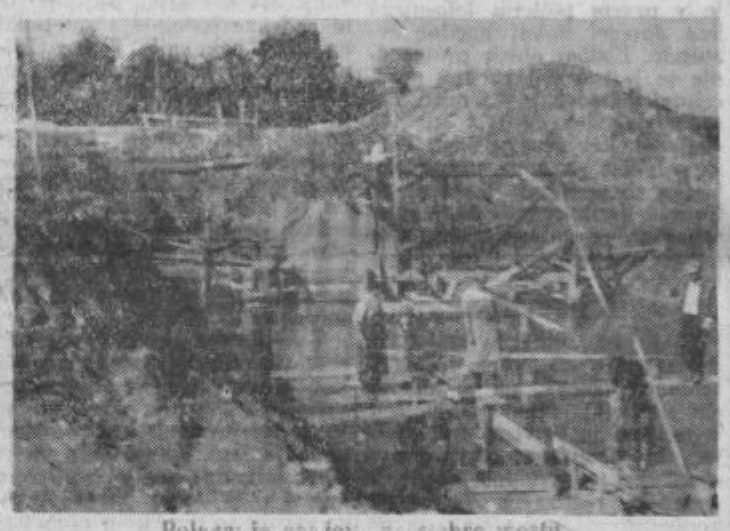

Polaganje opažev za stebre mostu

Že nekaj dni je tega, ko so delavci gradbenega podjetja »Drava« iz Ptuja postavili opaže in zabetonirali stebre, ki bodo nosili mostišče na Pesnici v Pacinju. Most, ki ma par v Dornavi, bo tudi železobetonski oziroma iz prednapetega betona. Most bo dolg 45 in širok ca. 7 metrov in če bo graditeljem naklonjena sreča, bodo po izjavi delovodje Franca Murka gotovi z vsemi deli že v mesecu oktobru. Sicer pa je pri delu na tem mostu že nastala ovira, pred tedni visok nivo vode v Pesnici, isto pa se bo menda tudi sedaj spet pojavilo, ker je moč pričakovati obilnejše jesenske padavine. Graditeljev sicer ne moti toliko velika voda, kakor so onemogočena zemeljska dela okrog mostu. Če pa bi šlo delo vedno tako od rok, kakor je bilo to pri gradnji mostu v Dornavi, ko je most bil zgrajen v rekordnem času, bi graditelji bili zelo zadovoljni, hkrati pa koristniki ceste.

J. Bezjak

Odgovorne naloge krajevne skupnosti Kidričevo

(Nadaljevanje s 1. strani)

njo vzgojno varstvene ustanove v naselju. Zagotovljenih ima že nad 70 % od potrebnih sredstev, ostanek potrebnih sredstev pa bo treba čimprej zagotoviti, da bi se tako lahko pričelo z gradnjo mogoče že v letošnjem letu ali pa takoj v začetku prihodnjega leta. Kot je razvidno iz dokumentacije, bo teh 30 % sredstev zagotovil sklad za socialno varstvo pri SRS. Od 40 milijonov, kolikor jih je že sedaj zagotovljenih, je največ prispeval delovni kolektiv TGA, in sicer 25 milijonov, medtem ko je občina prispevala 10 milijonov, ostalih 5 milijonov pa so lastna sredstva stanovanjske skupnosti. Zgradba, v kateri bo po dograditvi prostora za okrog 130 otrok, bo po predračunu veljala nad 50 milijonov dinarjev. Se bi lahko naštevali probleme in težave stanovanjske skupnosti, s katerimi se bori, vendar pa je navzlic vsemu v zadnjem času dosegla res lepe in ohrabrujoče uspehe.

Krajevna skupnost bo morala z organi upravljanja, kot so začasni svet krajevne skupnosti in izvršni svet, nedvomno nadaljevati z začetim delom stanovanjske skupnosti, razen tega pa se bo delokrog krajevne skupnosti razširil tudi še na preventivno zdravstveno varstvo, socialne, kulturne, prosvetne in vzgojne, gospodarske in druge dejavnosti. Statut občine pa tudi določa, da krajevna skupnost opravlja neposredni družbeni nadzor nad poslovanjem trgovskih in gostinskih delovnih organizacij na svojem območju.

Da bi krajevna skupnost lahko uspešno poslovala, bo moral svet krajevne skupnosti sprejeti statut, v katerem se določijo območje, način ustanovitve, delovno področje, volitve organov upravljanja, ustanavljanje servisnih in drugih organizacij itd. Še vedno pa je ostalo nerešeno najbolj aktualno vprašanje, to je financiranje krajevnih potreb.

Občina je sicer določila odstotek občinske doklade, vendar pa to znaša za območje krajevne skupnosti Kidričevo le 1/30 letnih potreb. Prav tu pa čakajo organe krajevne skupnosti odgovorne in težke naloge, saj bodo morali res dobro in tehtno razmisliti o teh vprašanjih in brez oklevanja zahtevati od vseh pristojnih činiteljev, da se na vsak način reši vprašanje financiranja vseh potreb krajevne skupnosti.

Pri tem bi lahko še naprej naštevali razne pristojnosti in tudi težave, ki bodo nastale z vsemi temi nalogami. Toda prav gotovo tu naštevanje nič ne bo pomagalo, če ne bodo prav vsi člani skupnosti aktivno pomagali pri njenem delu. Vsi skupaj so dolžni in tudi odgovorni za to, da bo krajevna skupnost Kidričevo zavzela mesto, ki ji gre. Zbor volilcev, na katerem so se volilci — občani izrekli za ustanovitev krajevne skupnosti, pa je pokazal, da se volilci dobro zavedajo nalog in odgovornosti. Krajevna skupnost bo tako z enotnim delom vseh občanov res postala ne samo ena izmed najmočnejših, ampak tudi ena najboljših v občini.

O. C.

Melioracijo Ščavnice nameravajo pospešiti

V ponedeljek so se v Ljutomeru sestali predstavniki občinskih skupščin iz Radgone in Ljutomera in predstavniki kmetijskih organizacij obeh občin. Razpravljali so o nadaljnji melioraciji Ščavnice in sklenili, da bodo melioracijska dela v naslednjih letih pospešili. Da bodo to lahko izvedli, bodo morale kmetijske organizacije odkupiti oziroma arondirati okrog 1000 ha zemljišč. Na posvetovanju je večina predstavnikov menila, da bi morali stroške za melioracijo prispevati tudi zasebni kmetje, ki imajo zemljišča na območju Ščavnice. Računajo, da bodo znašali stroški za en hektar poplavljene površine okrog 350.000 dinarjev.

D. B.

*

RADGONA SE PRIPRAVLJA NA III. POMURSKI SEJEM

Že več kot 10 dni skupina delavcev urejuje prostore za III. pomurski sejem, ki se bo začel v soboto, 12. septembra. Na III. pomurski sejem v Radgoni se skrbno pripravljajo trgovci, ki že danes napovedujejo izredne popuste. Velike količine blaga bodo prodajali po tovarniških cenah.

Zlasti lepo bo urejen turistični del razstavišča. Vsak dan ob 17. uri bo modna revija, prikaz praktičnih oblačil, ki jih bodo lahko tudi takoj kupili. Ves teden bodo potrošniki v razstavnih paviljonih na programu razne kulturne in športne prireditve. V nedeljo bodo ob 14. uri velike konjske dirke, v sredo pa bo živinorejska razstava in plemenski sejem. Na sejmu bo tudi poskušnja vin. V zabavnem parku pa bodo prišli na račun tudi najmlajši obiskovalci pomurskega sejma.

D. B.

Sportni komentator intervjuva slavnega nogometaša, nekdanjega padalca.

— Kdo vas je naučil tako sijajno brcati?

— Moj instruktor, nekoč ko sem predolgo odlašal s skokom iz letala.

TURISTIČNO DRUŠTVO PTUJ

prireja 2 enodnevna avtobusna izleta v Avstrijo,

in sicer:

1. Enodnevni izlet **na graški velesejem** v času med 3. in 11. oktobrom t. l.

Stroški za organizacijo, kolektivni potni list in prevoz z avtobusom cca 3.500 dinarjev. Kdor še nima individualnega potnega lista, plača še za knjižico 1000 din.

Prijave sprejema Turist-biro do 15. t. m.

2. Enodnevni izlet **na Koroško** v prvi polovici oktobra t. l. — Celovec—Gosposvetsko polje—Krnski grad—Sv. Vid—Vrbsko in Osojsko jezero—Beljak—Baško jezero—Celovec.

Avtobusna vožnja, potni list in vizum 5.400 din.

(Tisti, ki še nimajo individualnega potnega lista, plačajo za knjižico še 1.000 din.

Prijave za ta izlet sprejema tudi Turist-biro Ptuj do 20. septembra t. l.

KIDRIČEVO

Delavski svet TGA Kidričevo je sklenil, da se povišajo osebni dohodki na račun podražitev za 1500 din, ki se naj vsakemu članu kolektiva obračuna izven kalkulativne postavke. Za delavce, ki nimajo povprečnega osebnega dohodka v letošnjem letu 30.000 din pa znaša povišanje toliko, da dosežejo navedeni povprečni osebni dohodek. Tak dodatek oz. povišanje osebnih dohodkov se izplačuje v neto znesku od 15. julija 1964 pa vse do ureditve novega sistema delitve dohodka, vendar pa najdalje do 1. oktobra 1964, ko mora biti sprejet pravilnik o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov, ki bo uredil novo delitev.

—

Ker je ostalo po rekonstrukciji obrata glinice precej osnovnih sredstev, ki več ne koristijo svojemu namenu, je bilo sklenjeno, da se odobri njih odpis in odprodaja. Teh sredstev je za 484 milijonov din. Za sredstva, ki so bila nabavljena s krediti, je potrebno predhodno soglasje investicijske banke. Okrog obrata glinice II leži še mnogo materijala, ki propada, in bi res bilo dobro, če bi se čimprej to spravilo vstran ter se prodalo ali pa morda kaj uporabilo za lastne potrebe.

—

Z dograditvijo nove šole je naselje pridobilo tudi lepo in prostorno telovadnico, ki meri 24x12 m in ki bo opremljena z novim sodobnim telovadnim orodjem, nabavljenem v tovarni ELAN v Begunjah. S to novo dvorano telesne vzgoje bodo ustvarjeni vsi pogoji za uspešno in sistematično ter vsestransko telesno vadbo šolske mladine v Kidričevem. Koristno bi tudi bilo, če bi tudi v tem kraju, kot že mnogokje v Sloveniji le enkrat zaživelo TVD Partizan kot najbolj množična in vsestranska telesno vzgojna organizacija. Zato so sedaj deni vsi pogoji in edino, kar bi bilo treba, je to, da nekdo sproži ustanovitev te organizacije, ki bi prav gotovo dosegala lahko prav lepe uspehe.

—

Delavski svet podjetja TGA je na svoji 2. redni seji izvolil nove komisije, ki morajo po zakonitih predpisih obstajati. Tako je bila med drugim izvoljena tudi komisija za skupno potrošnjo in družbeni standard. Z novim statutom podjetja je namreč določeno, da dodeljuje in tudi zamenjuje stanovanja prav omenjena komisija in ne več UO na predlog stanovanjske komisije. Ker je pa to določal do še nedavnega veljaven pravilnik o dodeljevanju stanovanj, je zaradi takega določila bilo nujno potrebno pristopiti k spremembi omenjenega pravilnika. Sveti proizvajalcev delovnih enot so o tem tudi razpravljali in predlagali delavskemu svetu, da ga v celoti sprejme. Člani kolektiva so imeli možnost dajati svoje pripombe in predloge, vendar teh ni bilo, kar pomeni, da je po takem pravilnik v redu.

—

Do prehoda na 42-urni delovni teden so imeli zaposleni člani kolektiva TGA zraven rednega letnega dopusta še dodatne dopuste. Takoj po prehodu na skrajšan delovni čas pa je bilo nujno urediti tudi to aktualno vprašanje. Zato so organi upravljanja sklenili, da se pri odobravanju rednih letnih dopustov delavcem štejejo kot dopust le tisti dnevi, ko bi po sprejetem letnem razporedu dela morali biti na delu. Razumljivo pa so izjemni le z zakonom priznani državni prazniki, ki jih pod nobenim pogojem ni moč šteti kot redni letni dopust.

—

Tovarna glinice in aluminija je prevzela patronat nad osnovnima šolama Kidričevo in Žetale. Za gradnjo šole — osemletke je ta delovni kolektiv prispeval največji delež, pa tudi pri adaptaciji osnovne šole v Žetalah je žrtvoval precejšnji del sredstev. Pred nedavnim pa so organi upravljanja dodelili šoli Kidričevo 1,000.000 din in šoli Žetale 500.000 din za nabavo opreme in ureditev prostorov za tehnični pouk. Prav gotovo si bosta omenjeni šoli lahko precej pomagali z dodeljenimi sredstvi pri izvrševanju njunih vzgojnih nalog.

—

Med najboljšimi športnimi družinami v Kidričevem je zraven NK ALUMINIJA nedvomno strelska družina, ki je v svojem 13-letnem delovanju dosegla do danes vrsto zelo lepih uspehov in priznanj, kar dokazuje lepo število pokalov in diplom, razstavljenih v delavskem klubu. Predvsem je razveseljivo dejstvo, da imajo tudi mladinsko in pionirsko ekipo, katerima posvečajo veliko pozornost. S pomočjo naše mladine so udarniško izgradili vojaško strelišče in tudi provizorno MK strelišče. Čeprav imajo za seboj vrsto odličnih uspehov, jim še vedno delata največje preglavice delo članov v izmenah v TGA in pa tudi študij mladine in odraslih. Samoupravni organi so z razumevanjem vedno finančno podprli strelsko družino, ki je s svojim dosedanjim delom dokazala, da je sredstva uporabila res koristno. Njihova največja želja je, da bi se čimveč članov delovnega kolektiva TGA aktivno vključilo v njihove vrste.

Pri ureditvi popolne osemletke v Kidričevem tečejo še zadnja dela in priprave za pričetek novega šolskega leta. V tej šoli obstaja tudi pionirski odred, ki bo v bodoče nosil ime in priimek našega velikega revolucionarja in borca pokojnega Borisa Kidriča prav tako kot tudi sama šola. Pred meseci pa so na starešinskem svetu tega odreda sklenili, da bi naj ob priliki otvoritve osemletke odred razvil tudi svoj prapor. Da bi lahko tudi realizirali svoj sklep, so jim prav gotovo potrebna finančna sredstva, ki jih sami pionirji ne bi zmogli. Zato bodo nedvomno povsod naleteli na razumevanje, ko se bodo obračali za pomoč. Zelo lepo bi tudi bilo, če bi vsi stanovalci naselja in okolice pomagali s svojimi prostovoljnimi prispevki.

O. C.

TRGOVINA PRI MIKLAVŽU JE ŠE VEDNO BREZ NAPISA

Lepo urejena in moderno opremljena trgovina pri Miklavžu že posluje več mesecev brez napisa. Čeprav je bil kolektiv poslovalnice trgovskega podjetja »Zarja« pri Miklavžu večkrat opozorjen na pomanjkljivost, uprava podjetja pa je dobila tozadevno odločbo od tržnega inšpektorja, doslej še pri Miklavžu niso nič ukrenili.

Obiskovalci o ptujskem muzeju

Pokrajinski muzej v Ptuju je letos obiskalo rekordno število obiskovalcev iz domovine in tujine. Med številnejše tuje obiskovalce lahko upravičeno prištevamo goste iz Avstrije in Nemčije. Tem sledijo: Italijani, Angleži, Poljaki, Čehi, Američani, Madžari in drugi.

Vsi obiskovalci so z vzorno urejenim muzejem oziroma razstavljenimi zbirkami izredno zadovoljni ter se glede tega tudi v večini primerov pohvalno izražajo. Ker je pri pokrajinskem muzeju tudi oddelek ljudske revolucije oziroma NOV, in kot tak tudi dostopen vsem obiskovalcem, si mnogi obiskovalci ta oddelek radi podrobneje ogledajo in se tudi zamislijo predvsem v prostorih, kjer prikazujejo fotografije najokrutnejše prizore mučenja ter uničevanja našega življa. Mnogi se pri teh dogodkih spomnijo časov, ko so v njih trpeli, z njimi pa tudi drugi zavedni domoljubi ter pri tem nekateri poltiho, drugi na glas izražajo svoje ogorčenje nad tistimi, ki so to določali ali izvajali.

Pred kratkim sem bil priča, ko je neki Nemec iz okolice Achena, ob pogledu na fotografije in mojem pojasnjevanju (pri fotografijah so napisi samo v slovenščini) dejal, da mnogo Nemcev ni vedelo za ta barbarska početja nacistov. Mnogi Nemci z našimi ogromnimi žrtvami resno sočustvujejo, mnogi pa me, kot je bil primer dveh žensk iz Münchena, od katerih je ena dejala, da partizani in njihovo vojskovanje ni nobena vojska, predvsem iz tega razloga, ker se bije človeku za hrbtom, ker ni regularna, ker nima rednega bojišča in ne vem kaj bi mi še vse ne natvezla, če je ne bi vprašal, kaj bi potem tisti narodi, če bi bili premagani in bi jih okupator začel seliti iz domačij, streljati, če bi se izselitvi protivili in tako dalje? Pri tem me je žena samo malce začudeno pogledala, nato pa dejala, da bi se »gor postavili«. No, tako! To so tudi pri nas napravili, potem pa so jih postrelili ali drugače mučili itd. Še in še, dobrih in trdih besed bi lahko naštel od teh gostov, ki so že pozabili čas, ko jim je gospodaril prevzvišeni firer in so se pod njegovim vodstvom dobro počutili. Je videz, da mnogi naši gostje iz Nemčije še vedno žalujejo za tistim, kar so imeli pred 25 leti. Radi bi veliko Nemčijo, radi bi gospostvo nad drugimi narodi. Mnogo je takšnih! Res pa je tudi, da je mnogo takšnih, ki so se v zadnji vojni nekaj naučili in položili izpite o miru, medsebojnem spoštovanju in prijateljstvu.

Tako pri ogledu muzejskega oddelka NOV spoznamo mnenje tujih obiskovalcev o marsikaterem pomembnem vprašanju našega časa.

J. Bezjak

Pisma uredništvu

SMETIŠČE PRED VHODOM V GOSTIŠČE NA PTUJSKEM GRADU

Vse poletje obiskujejo mnogi domači in tuji gosti grajsko restavracijo, ki pomeni za Ptuj veliko pridobitev v prid turizmu s svojo lepo lego ob kulturno-zgodovinskem spomeniku in s krasnim razgledom po Dravskem polju tja do Haloz, Pohorja, Donačke gore in Maclja.

Gostišče na ptujskem gradu je prav lepo urejeno, gosti se sicer pritožujejo, da so cene visoke za pijačo in jedačo; in da so sanitarije včasih onečiščene. Zadnje je na sploh rana ptujskih gostinskih obratov.

Pravijo, da bodo po gostilnah nastavljene honorarne moči, ki bodo pobirale »vstopnino« za vstop v sanitarije. V sodobnih gostinskih obratih po svetu opuščajo tako plačevanje, pač pa imajo osebe, ki so zadolžene tudi za čistost sanitarij. V mnogih turističnih krajih Jugoslavije je to vprašanje zadovoljivo rešeno. Vse premalo se, kakor opažamo, v Ptuju zavedamo pomena čistih sanitarij! Saj pomeni obisk umazanih sanitarij izgubo teka in tudi izgubo gosta. Primer! Neka družina, ki se je pripeljala z avtom pred neko ptujsko gostilno, za katero je slišala hvalo o dobri kuhinji, si je v gostilni najprej poiskala prostor v gostinski sobi, nato so gostje odšli v toaletne prostore. Zelo hitro so se vrnili v gostinsko sobo in povedali, žal ne gostincem, ampak glasno pri mizi: »Tam je gnusno, gremo v hotel!« Pobrali so torbe in odšli. Pa preidimo na temo našega naslova!

Zelo slab vtis napravi na goste, ki prihajajo na ptujski grad, smetišče pred severnim vhodom na grajsko dvorišče, kamor v smetiščne posode odlaga gostišče odpadke. Zamazane kante za odpadke, polite z mastnimi ostanki jedi in ob njih raztresene smeti — po katerih se pode muhe in odkoder se razširjajo neprijetne vonjave — vse to ni v čast kolektivu gostinskega obrata na ptujskem gradu in ne v čast našemu mestu!

Prav neverjetno se zdi, da je kolektivu vseeno, kak vtis napravi na gosta domačina ali tujca vstop v gostišče, saj je ta prostor prav tako gostiščni, če ga uporablja gostišče za odlaganje smeti! Dolžnost gostišča je, da ga čisti! Smetiščne kante bi morale stati tudi na bolj skritem kraju, za grmovjem bližnjega opornika grajskega zidu. Nasaditev še enega ali dveh grmov, bi tam kante tudi skrila. Ker so kante navadno do vrha polne, mečejo gostinci smeti kar po tleh. Torej sta dve kanti premalo! Vse posode bi morali tudi večkrat zribati, četudi bi bile bolj na skritem kraju! Prestavljene kante za ca. 10 m dalje za opornik grajskega zidu, bi zahtevale le nekoliko daljšo pot k odlaganju smeti. To pa ni tako težko, saj se v kuhinji odlagajo odpadki najprej v kante. Torej malo dobre volje gostincev na ptujskem gradu in kamen spotike zaradi nečistoče pri vhodu v grajsko dvorišče — bo zginil v prid ugledu kolektiva grajske restavracije in našega mesta!

Obiskovalec
grajske restavracije

S PAPIRJEM NASTLANE ulice

V torek, 8. t. m., je bilo v Ptuju kot v čebelnem panju. Ljudje so se gnetli po ulicah, da je že primanjkovalo prostora, promet z motornimi vozili pa se je le s težavo prebijal naprej. Trgovine, mesnice in pekarne so bile nabite skoraj do zadnjega kotička. Najbolj so kupci pritiskali v knjigarni v Bezjakovi in v Murkovi ulici. Tisti, ki so si hotели kupiti okrog 10. ure kruh, so ostali ta dan brez njega, kajti v pekarniških prodajalnah je bil prevelik naval.

Ker so ljudje povsod kupovali, so papir odmetavali kar po ulicah, ki so bile skoraj pokrite z njim. Sreča je le, da je šlo skozi ulico mnogo motornih vozil, ki so ga precej pomendrale, kajti v nasprotnem bi bil pogled na tako razmetane ulice obupen.

Ali ljudje nič ne mislijo na red?

Vsaj tako je videti! V nasprotnem primeru bi ljudje, ki v trgovinah kaj kupujejo in potem spotoma prekladajo nakupljeno, neuporabni papir spravili na za to določen prostor, ne pa da ga odmetavajo na ulici, kjer se pač trenutno nahajajo. Mlajše ženske so prišle iz knjigarne z zavitki v rokah, pri Lackovem spomeniku pa so tiste ovojne papirje že odložile. Takšnih primerov bi lahko našteli še mnogo, vse od žel.; do avtobusne postaje, od gostišča Beli križ do Novega sveta ter od javnega stranišča, do ne vem katerih zakotnih, skrivnih prostorov izza minoritskega poslopja itd. Povsod vidiš nekaj takega kar ni lepo, s čimer se ne moremo sprijazniti in še mani pohvaliti, da smo kulturno ljudstvo.

B. J.

PRVA WEEKEND HIŠICA PRI TOMAŽU

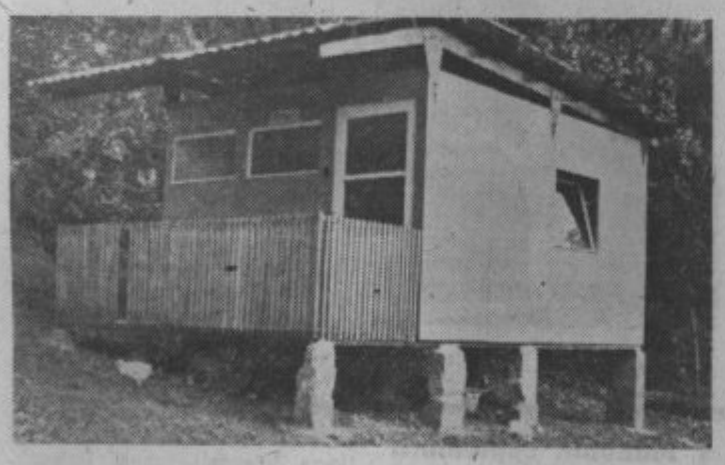

Pred kratkim je Gostinsko podjetje Ormož postavilo pri Tomažu prvo weekend hišico. Tod bodo pričeli prihodnjo turistično sezono načrtno razvijati turizem, zato so lepo uredili gostilno in jo sodobno opremili. Notranjost gostilne pri »Micki« je zelo privlačna in tipična za Slovenske gorice. Velika slika na desni strani točilne mize ponazarja del Slovenskih goric v času trgatve. V tej gostilni se bodo v prihodnji turistični sezoni hranili potujoči turisti, postavljena weekend hišica pa bo služila za občasna prenočevanja.

Pionirska tribuna

Vančkove počitnice

Vanček odličen
izkaz je imel,
na deželo k stricu
je na počitnice smel.

Z Jurčkom sta pasla,
to je bilo veselje;
izpolnjene bile
njegove so želje.

Iz pašnika v gozd
po drva sta stekla,
zakurila ogenj,
koruzo sta pekla.

Ko sta z živino
se s paše vrnila
že koklja piščancev
dvanajst je zvalila.

Nekega jutra v hlev
ga peljal je striček,
kraj liske kotalil
se mali teliček.

Spet bilo je veselja,
obilo zabave:
liski v hlev
prinašal je trave.

Vanček se s počitnic
je vrnil — vesel,
takih bi pač si
vsakdo želel.

Zdaj v šolo koraka
ne bo nič lenaril,
da ne bi prihodnjih
počitnic pokvaril.

Zinka

PRIJETNA GOSTILNA »PRI ROŽMANU« V ŽEROVINCIH

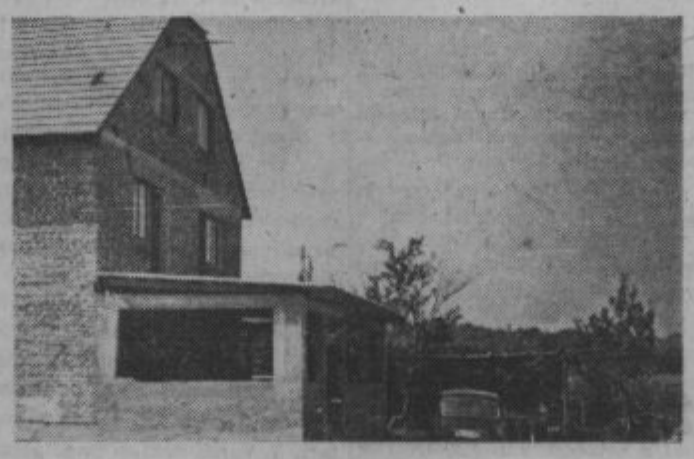

V Žerovincih nedaleč od zadružnega doma je bila pred kratkim odprta nova privatna gostilna »Pri Rožmanu«. Prostori še niso v celoti dograjeni in urejeni, toda v njo radi zahajajo domačini in večkrat se pred gostilno ustavijo turisti. V njej vam hitro in solidno postreže gostilničar Janko Antolič z mesom iz tunke, rženim kruhom in s pristno jeruzalemsko kapljico. Pod brajdami so klopi, na katere sedaj v času trgatve gostje radi posedejo in preživijo nekaj prijetnih ur v vaški gostilni. Letos bo asfaltirana cesta iz Ivanjkovec do Ljutomera in lahko pričakujemo, da bo prihodnjo turistično sezono večji dotok turistov na območje občine Ormož.

Kratke iz tednikov sosednih občin

VIJESTI

Za nepopustljivo kontrolo cen

V številki 1014 z dne 3. septembra 1964 se Varaždinske vijesti zavzemajo v sestavku pod naslovom »Za brezkompromisno kontrolo cen« za to, da se ne sme dopustiti obstoječa praksa zviševanja cen v nekaterih podjetjih, ki so izkoristila nekatera zvišanja v cenah po sklepih ZIS, čeprav njihove proizvodnje podražitve sploh ne tangirajo.

Po ugotovitvah so zviševala cene predvsem tista podjetja, v katerih so najmanj napravili, da bi odklonili tiste subjektivne slabosti, ki onemogočajo cenejšo in boljšo proizvodnjo. V takšnih podjetjih niso šli za tem, da bi podprli ukrepe, ki imajo svoje ekonomske utemeljitve, temveč za tem, da bi sprožili verižno reakcijo v zviševanju cen.

V tem pogledu ne gre samo za proizvode, katerim cene se svobodno oblikujejo, temveč tudi za tiste, ki so pod družbeno kontrolo cen.

Postavlja se vprašanje, na kakšen način krotiti apetite po povečanju cen. Vsekakor je potrebno porast cen preprečiti takoj v začetku.

Knjiga o Florijanu Bobiču

Zveza združenj borcev okraja Varaždin je dala pobudo za izdajo knjige o narodnem heroju Florijanu Bobiču, ki bi naj izšla pred 20-letnico osvoboditve, ki jo bomo slavili prihodnje leto. Knjigo, ki jo je napisal Anton Golob pod naslovom »Heroj z nasmehom na obrazu« so izdali letos pred 4. julijem, — dnevom borca. Med tem časom pa so knjigo, ki so jo tiskali v 3000 izvodih, že razprodali. 2000 izvodov so pokupili samo delavci tovarne Varteks, bivši Bobičevi sodelavci.

MEĐIMURJE

V medjimurskih premogovnikih sprejet nov način razdeljevanja osebnih dohodkov

Po nedavnem odloku ZIS o povišanju cen premoga bo dosegel kolektiv Medjimurskih premogovnikov v Murskem Središču do konca tega leta nadaljnjih 53,850.000 dinarjev dohodka, seveda, če se bo proizvodnja gibala po predvidenem načrtu. O načinu razdeljevanja teh sredstev so imeli v kolektivu v zadnjem času živahne razprave. Odbor delavskega sveta za notranjo delitev je izdelal predlog o delitvi, končno redakcijo pa je izvršil upravni odbor. Predlog je bil na to dan v razpravo v delovnih enotah.

Po tem predlogu bi zaslužili kopači od 35.710 dinarjev do 47.210 dinarjev, pri 20-odstotnem preseganju norme pa bi znašali ti osebni dohodki od 54.300 dinarjev do 63.780 dinarjev.

Zagotovljena ozimnica

V prodajalnah podjetja »Vino-sadje« v Čakovcu se opaža nadaljnji padec cen nekaterim kmetijskim pridelkom, posebno sadju. Belo grozdje boljše kvalitete, ki ga podjetje nabavlja v Kavarovcih v Makedoniji, stane kilogram 220 dinarjev, cena breskev je 180 dinarjev, lubenice pa so po 25 dinarjev kilogram.

Kot prejšnja leta bo tudi letos v prodajalnah tega podjetja dovolj pridelkov za ozimnico. Podjetje bo vskladiščilo dovolj krompirja, jabolk, čebule, zelja, grozdja in drugih prehrambnih proizvodov za ozimnico.

LUNINE SPREMEMBE IN VREMENSKA NAPOVED

za čas od 11. do 20. septembra 1964

Med petkom in soboto, 12. septembra, so možne krajevne nevihte. Od nedelje, 13. septembra do nedelje, 20. septembra, bo lepo in prijetno toplo vreme. Temperatura okrog 20 stopinj C.

Prvi krajec bo v nedeljo, 13. septembra ob 22.24.

Alojz Cestnik

Pester program za novo izobraževalno sezono

NA OBMOČJU OBČINE ORMOŽ BO USTANOVLJENIH OSEM ODDELKOV VEČERNE POLITIČNE ŠOLE IN VSE INTENZIVNE OBLIKE IZOBRAŽEVANJA. PESTER PROGRAM PROSVETNE IN ŠPORTNE DEJAVNOSTI.

Prejšnji torek popoldne, 8. IX. 1964 je bila razširjena seja izvršnega odbora Občinskega odbora SZDL občine Ormož, na kateri so navzoči temeljito razpravljali o programu družbene dejavnosti v občini Ormož in sprejeli program za novo izobraževalno sezono. Družbena dejavnost je dosegla v občini že v preteklem letu svoj cilj in smoter, v pričeti izobraževalni sezoni pa bodo na tem področju doseženi še večji uspehi. Pester program družbene dejavnosti predvideva vse mogoče oblike izobraževanja, ki bodo omogočene slehernemu občanu, predvsem pa delavcem-proizvajalcem, ki na svojem delovnem mestu v samoupravljanju potrebujejo vedno več znanja. V tem pogledu je bilo mnogo narejenega v minuli izobraževalni sezoni v občini Ormož, saj so bili uspešno zaključeni štirje oddelki večerne politične šole z čez sto slušatelji. Predavanja so bila dobro obiskana in za slušatelje zanimiva. V novi izobraževalni sezoni bodo delovali 4 oddelki prve stopnje in 4 oddelki druge stopnje večerne politične šole. Oddelki prve stopnje bodo pri Veliki Nedelji, v Podgorcih, na Tomažu in na Kogu. Oddelki druge stopnje pa bodo v Ormožu, pri Miklavžu, v Središču in v Ivanjkovcih. Namen večerne politične šole bo, slušatelje usposobiti za delo v množičnih organizacijah delovnih organizacij. V šoli se bodo med drugim slušatelji seznanili z delavskim gibanjem, samoupravljanjem, s pravicami in dolžnostmi, s perspektivnim razvojem občine, z vlogo družbenih organizacij in z vlogo samoupravljanja v današnjem hitrem gospodarskem razvoju.

Na razširjeni seji izvršnega odbora Občinskega odbora SZDL občine Ormož so imenovali petčlansko komisijo za kadrovanje in štiričlansko programsko komisijo. V šolski odbor večerne politične šole so bili imenovani Silvo Bedrač, Franc Debeljak, Edvard Pajek, Anica Lukaček in Giza Blagovič.

1. oktobra 1964 bo enodnevni seminar za predavatelje večerne politične šole, program predavanj pa bo izdelala programska komisija. Predavanja v večerni politični šoli bodo trajala tri mesece. Pričetek večerne politične šole bo 1. novembra 1964, zaključek pa 28. februarja 1965.

V novi izobraževalni sezoni bodo v občini Ormož razvili vse oblike intenzivnega izobraževanja. Šola za odrasle bo ustanovljena v Ormožu, v Središču, pri Miklavžu, na Tomažu, pri Veliki Nedelji in v Ivanjkovcih. S tem bo imel sleherni občan, ki nima popolne osemletke, možnost jo končati. Šola bo pričela s poukom 15. oktobra 1964.

Ustanovljena bosta tudi tečaja nemškega in angleškega jezika v Središču in v Ormožu. Pričetek tečaja bo 1. novembra. V vseh desetih šolah na območju občine bodo 1. novembra 1964 ustanovljene šole za starše. Šola za življenje pa bo v Ormožu, v Središču, na Kogu, pri Miklavžu, v Ivanjkovcih, pri Veliki Nedelji, v Podgorcih in na Tomažu. Začetek predavanj bo 1. novembra 1964. Šoli za življenje je kot ostalemu izobraževanju v novi izobraževalni sezoni posvečena vsa skrb, saj pravilna vzgoja mladine ni samo odvisna od vzgoje staršev. Zato je družba tista, ki pomaga pravilno vzgajati mladino, da bo lažje pomagala pri napredku socialističnega razvoja.

Delavska univerza Ormož se je v zadnjih letih s svojim izobraževalnim delom na območju občine zelo uveljavila in je dosegla razveseljive uspehe.

Delavska univerza Ormož bo pričela v novi izobraževalni sezoni s predavanji 1. novembra. Predhodno pa bo sklicala sestanek z direktorji osnovnih šol in z vodji izobraževalnih centrov. Tako si bo uredila vse potrebno za realizacijo programa intenzivnega izobraževanja. Do pričetka nove izobraževalne sezone si je treba zagotoviti dovoljno število predavateljev, ki jih v Ormožu primanjkuje.

Izobraževalna komisija pri občinskem odboru SZDL bo poskrbela skupno z izobraževalnimi centri DU in s krajevnimi organizacijami SZDL za neposredno organizacijo izobraževalnih oblik in za zadostno udeležbo.

Kot vsako leto, tako bo tudi letos Občinski odbor RK občine Ormož organiziral tečaje prve pomoči, tečaje zdrave prehrane in zdravstvene preventive in verjetno tečaj za nego bolnikov na domu.

Prosvetna in športna dejavnost

Prosvetna in športna dejavnost v občini Ormož se bo v novi izobraževalni sezoni vršila v okviru priprav na proslavo dvajsete obletnice osvoboditve. Kulturni teden, ki je že doslej vsako leto uspel, bo vseboval revijo pevskih zborov, revijo dramskih skupin, razstavo likovnih del, kinoteko, nastope instrumentalnih in vokalnih solistov in večer zabavne glasbe. Kulturni teden bo maja prihodnjega leta, junija pa bo pionirski festival, ko bodo nastopili pevski zbori, gledališke skupine in razstavili bodo ročna in likovna dela učencev. TVD »Partizan« pa bo pripravil občinski zlet s prostimi vajami, v atletskih disciplinah, v orodni telovadbi in v športnih turnirjih (rokomet, odbojka in podobno). V maju bodo priredili tudi delavske športne igre, ki bodo vsebovale: atletske discipline, rokomet, mali nogomet, odbojko in strelstvo.

Kako bomo obravnavali pionirska pravila

Lani so prvič izšla pionirska pravila. Tudi v naši občini je nekaj šol naročilo pravila in tudi vsebinsko v glavnih potezah so že potekale razprave v pionirskih odredih. Letos, ko praznujejo jugoslovanski pionirji 20. obletnico ustanovitve pionirske organizacije, je še posebno potrebno, da pionirji pravila prejmejo in se podrobno seznanijo z vsebino. 29. september je praznik pionirjev in je pouka prost dan. V okviru tega praznika naj bi šolska vodstva pripravila razprave o pravilih po sledečih temah: I. tema: razvoj pionirske organizacije; II. tema: izobraževanje pionirjev: dober pionir, dober učenec; III. tema: Zveza pionirjev vzgaja pionirje v duhu enakopravnosti jugoslovanskih narodov; IV. tema: praznovanje otroških oziroma pionirskih praznikov; V. tema: znaki in pionirski pozdrav: razvitje pionirskega prapora in v pesmi pionirske himne.

Kulturni dom v Juršincih

Le tako bi pionirji vsebinsko spoznali svoje pravice in dolžnosti, ki jim jih nalaga pionirska organizacija. V razpravah pri posameznih temah naj bi pionirji tudi aktivno sodelovali. Na ta način bi razčistili še vse nejasnosti, ki jih imajo pionirji iz nižjih razredov.

Na te pionirske konference naj bi odredni odbori skupno s šolskimi vodstvi povabili člane pionirskega starešinskega sveta in ostale predstavnike družbenih organizacij. Tako bodo pionirji tudi aktivno sodelovali celotna družba.

Na pionirski praznik morajo pionirji sprejeti tudi svoj delovni program odreda za celo leto in program jugoslovanskih pionirskih iger. Letošnje igre so posvečene 20. obletnici osvoboditve domovine.

Pionirski dan naj bo vsebinsko in metodično dobro pripravljen. Predstavljal naj bi začetek poglobljenega dela pionirske in mladinske organizacije na šoli. Vsi pionirji bodo na ta dan prejeli tudi izkaznice, v katere bodo šolska vodstva vpisovala delovna priznanja za marljivost, tovarištvo itd. Pionirski praznik naj bo tudi bogat z veselim kulturnim programom. Šolska vodstva, pionirski starešinski svet in društva prijateljev mladine dopolnijo misli in predloge in skrbijo, da bodo vsi pionirji praznovali ta dan.

Že v začetku šolskega leta je treba sestaviti program za proslavo praznika v sleherni naši šoli. Storimo vse, da bo otroška samouprava čimbolj zaživela in spodbudila pionirje še k večjemu ustvarjanju in krepitvi pionirske organizacije.

Angela Žiberna

SPOMINI BORCEV

Spopad s smrtjo

Te dni ravno mineva 20 let od težkega in neenakega spopada med partizani in Nemci, enega izmed največjih v ptujskem in ormoškem okolišu v drugi svetovni vojni. Hočem na kratko osvetliti bitko, ki priča o pogumu in odločnosti borcev ter vzbuja časten spomin padlim tovarišem. Spominsko znamenje na kraju padlih, ki ga po dvajsetih letih postavljajo, naj priča še poznim rodovom, da so tu padla mlada življenja, ki so bila podarjena na žrtvenik za blagor nove domovine.

V jesenskih deževnih dneh leta 1944 je stalno zasledovanje partizanskih edinic sililo slabo oboroženo kurirsko postajo TV.8 s III. relejnega sektorja IV. operativne cone, pod vodstvom Ivana (Stanka Petroviča) k stalnim premikom. Veze so se stalno prekinjale in to je povzročalo mnogo več napornih pohodov, patrul, padcev v nemške zasede, v obkolitve ter prebijanja in reševanje pošte. Znoj, krvavi žulji in smrtna utrujenost od naporov tu ni igrala nobene vloge — le dospeti do cilja in uresničiti dano nalogo. To je bil smoter in prisega borca — partizana — kurirja. Ni bil osamljen primer, da je kurir smrtno zadetemu tovarišu pod točo krogel iztrgal kurirsko torbico ter se z njo prebijal naprej za ceno svojega življenja in se dostikrat sam zadet mukoma privlekel do javke. Kurirji niso poznali ovir, ne v ognju sovražnih strojnic, ne v snežnih metežih, še manj pa v prehodih prek ledenih rek in potokov. Zaščite ni poznal, v stalnem območju sovražnika se je premikal in sam odbijal napade in se prebijal skozi sovražnikove zasede. V kurirskih vrstah je smrt najbolj kruto kosila, saj jih je le neznaten odstotek dočakal svobodo. Njihovo delo so neustrašno nadaljevali drugi tovariši in dopolnjevali razredčene vrste.

Še preden je sonce 27. 9. 1944 obsijalo bregove Dežnega pod Bočem, so SS enote zasedle njihove vrhove in začele stiskati obroč okrog kurirskega taborišča. Bile so dobro seznanjene, kje se nahaja kurirska enota — v prostranem gozdu na strmem pobočju — pod šotori. Kurirske straže so sicer opazile premik Nemcev, ali žal že prepozno za neopazen umik. Ivana, komandirja je klicala »neka« ženska, da ga švabi iščejo, vendar je to bilo že takrat, ko so pripravljali direkten napad. Hladnokrvni komandir Ivan je v krogu mladih in pogumnih borcev čajal zadnja navodila za boj. Neopazno se enota povzpne do vrha hriba, kjer je postavila zasedo. Ivan, Andrej, Mirko in Zoran — komisar III. rel. sektorja, so ostali tu, ostali borci pa so zasedli naslednji hrib. Partizanska zaseda — četvorka — je kmalu nato odprla ogenj na glavnino zasledovalcev ter jo z rafali iz strojnic prisilila k neurejenemu umiku. V tem trenutku se je odprl pravi strojnični pekel. Kurirske brzostrelke, puške in bombe so prasketale in nezadržno utirale pot. Švabski mitraljezi, minometalci, puške, in brzostrelke so bruhali ogenj proti peščici trdovratnih upornikov. Umiki so se izvajali urejeno v jurišu skozi obroče, dobesedno skozi zasede in skozi sovražnikove strjene vrste in puškina kopita so marsikdaj otipala švabske glave. Smrt je neusmiljeno kosila. Prebiti trije obroči, pomedrana zaseda, to je ostalo za postajo 8 s, ki se je umikala proti severu v dolino Dravinje. Nastal je trenuten premor pred ponovno nevihto spopadov. Dravinja je bila usodna za neustrašno Ivanovo desetino. Trikrat prekoračeno, oziroma med točo krogel preplavano Dravinjo je zapustilo vsakikrat manj borcev, pa še ti so naleteli na še srditejše streljanje obkoljevalcev. Končno se je izkazalo, da hočejo Nemci borce ujeti žive. Ostanek sedem borcev — v skupini so bili trije ranjeni in nesposobni za boj — je bilo kot na dlani na travniku med Dravinjo in cesto ob koncu vasi Pristava. Umik proti severu. V srcih borcev je še plala uporna in borbena kri — čeprav so pušča li za seboj krvave sledove in mrtve tovariše. Naprej prek ovir, v bližnje gozdove in v njih zaščitno okrilje! Tod se je usoda za umikajočimi najkruteje poigrala. Brez streliva in življenjskih moči so se znašli v navalu sovražnika, ki se je približal na dvajset metrov z vseh strani. Borci so imeli le še kakšno ročno bombo, ki jo je vsak ljubosumno čuval za svoj lasten in časten konec. Prek ognjenih zaves in zadnjega spopada z zelenci — ob cesti se po čudežnem naključju s poslednjimi močmi slednjič prebijejo 100 m daleč do gozda, spremenijo smer umika in s tem zabrišejo sled zasledujočim. Neenaka borba je bila končana. Le odprte rane tovarišev so ostale. Enota je izgubila najboljše borce. Padel, je junaške smrti komandir Ivan in borci Andrej, Zvonko in Tone.

TV 8 s je bila razbita in preredčena, vendar je po težkih naporih preživelih kurirjev ponovno vzpostavila vse zveze že čez 4 dni po dnevu usode — 27. 9. 1944.

Srdan

Kulturni dom v Zavrču.

PARTIZANSKI KOLEDAR 32 našega okoliša

Septembrski dogodki

Septembrski dogodki 1941

Zelo aktivno je septembra 1941 delala organizacija Osvobodilne fronte v Središču, v makolskem okolišu in pod Lackovim vodstvom v okolici Ptuja, v Ptuju in Slovenskih goricah. Hudo pa je vse agilne pobornike za svobodo prevzela vest o novih aretacijah nekaterih sodelavcev OF, o streljanju talcecv 3. septembra, ko je padel Alojza Strafela.

Dne 13. septembra je okupator z zvijačo aretiral Miha Anžela, študenta agronomije, povezanega v OF z dr. Špindlerjem in Francem Toplakom, ki sta bila oba že za trdnimi gestapovskimi zapahi. Anžel je dobil pred 13. septembrom uradno vabilo landrafa, naj se javi zaradi službe na okraju. Posvetoval se je z Lackom, kaj naj stori. Nobenemu izmed njiju se ni zdelo, da bi za tem vabilom tičala past, saj je gestapo doslej kar brez ovinkov aretiral, kogar je mislil. Tokrat pa je bilo drugače. Anžela so na kraju čakali gestapovci in ga takoj odpeljali v ptujske zapore, nato pa v celjske, kjer je preživel zadnje dni svojega življenja. Srečali ga bomo med talci v oktobrskem koledarju.

Lacku je postalo ob Anželovi aretaciji tesno pri srcu. Težile so ga tudi druge izgube. Svojo kurirko Stefko je zato poslal sredi septembra v Razvanje pri Mariboru na javko, da bi obvestila o ptujskih dogodkih Miloša Zidanška, člana pokrajinskega komiteja KP za Štajersko. Stefka je po opravljeni nalogi prespala v Mariboru, in se pripeljala nazaj v Ptuj z ilegalnim tiskom. Nekaj tega tiska je v Ptuju oddala tov. Vogrincu, zaposlenem v železniških delavnicah, da bi ga poslal v Ljutomer, drugo pa je odnesla v Novo vas k Lackovim.

Zanimivo je, da so v Lackovi hiši v Novi vasi našli po osvoboditvi na skritem kraju glasilo CK KPS, — Delo, tiskano koncem avgusta 1941, kjer beremo na zadnji strani med ustreljenimi talci tudi ime Jožeta Trčka iz Ptuja.

Verjetno je to »Delo« prinesla Stefka med tiskom septembra 1941 iz Maribora.

Središka organizacija OF je septembra 1941 izgubila zvezo s prekmursko, ki jo je vodil Štefan Kovač, po poklicu jurist. Rado Iršič-Gregl, sekretar pokrajinskega komiteja KP za Štajersko, je prišel v drugi polovici septembra v Središče, da bi se sestal s Štefanom Kovačem. Lojzka Berce, 18-letna dijakinja, naj bi to zvezo priskrbela. Toda stiki z osvobodilnim gibanjem na madžarski strani so bili vedno težji, kajti Nemci so poostrili nadzorstvo na meji. Vendar je Lojzka poizkušala dobiti zvezo, a zaman.

Ustanovni sestanek OF v Makolah

Septembra 1941 so v stanovanju trgovskega pomočnika Antona Golnerja v Makolah ustanovili odbor Osvobodilne fronte za makolski okoliš. Sestanek je vodil Ivan Skale, gostinski nameščenec v Mariboru, doma v Makolah. Govorili so o nalogah OF, in o mobilizaciji k vermanom, ki je ni moči izbeči, saj pot k partizanom še ni vsem odprta. Pri vermanih pa naj član OF izpolnjujejo naloge, ki jih zahteva od njih organizacija. Potrebno bo jemati orožje, municijo in druge potrebščine, potrebno bo vplivati na nacionalno zavest drugih mobilizirancev. Za OF so že septembra 1941 delali bratje Črnegeti, Jančič Janko in Tone iz Variše vasi, iz Makol pa Maček Viktor, Erih Hribernik, Tone Golouh, Ivan in Jože Skale, ter še nekateri. V Variši vasi so imeli zbranih nekaj pušk, bomb in streliva. Orožje so spravili v podzemsko jamo pod Bočem. Nekaj sestankov je vodil Ivan Skale na domačem posestvu v Jelovcu, kamor so prišli Erih Hribernik, Tone Golner in Jože Skale.

Zaradi izdaje pa je kmalu padla prva žrtev iz vrst pogumnih makolskih domoljubov, o čemer bomo pisali oktobra.

V Makolah septembra 1942

Ko je aprila 1942 okupator ustrelil Ivana Skaleta, vodjo Osvobodilne fronte v Makolah, je prevzel njegovo dolžnost inž. Erih Hribernik, uslužben v Mariboru. Domov je prihajal k materi in sestram, založen z ilegalno literaturo. Avgusta sta padla v gestapovske roke tudi inž. Hribernik ter Anton Golner. Iz dneva v dan so se vrstile nove aretacije in kmalu je bilo za zapahi 32 ljudi iz makolskega predela. Septembra 1942 so odpeljali devet domoljubov v Maribor in jih tam pozneje ustrelili, deset pa so jih poslali v taborišča.

Septembra 1942 v ptujskih zaporih

Ob prvem valu aretacij po bitki pri Mostju meseca avgusta, je okupator prijel okoli sto prebivalcev iz ptujske okolice in iz Slovenskih goric, ki so bili povezani s partizani. Septembra je z aretacijami nadaljeval, kar je razvidno iz ptujske zaporne knjige, ki jo hrani ljubljanski muzej LR. Tu čitamo, da so zaprli 3. septembra Mirka Fekonjo iz Vintarovec, r. l. 1920, in ga na koncu meseca poslali na Borl. Iz Slovenskih goric so septembra 1942 zaprli še Ivana Zelenka, Vinka Polanca, Franca Potočnika, Jožeta Kocbeka, Vinka Jurančiča, Marijo Družovič, Franca Kostanjevca, Franca Kukovca, Franca Vršiča, Ivana Klemenčiča, Eda Mariniča, Ivana Ribiča, Ivana Kocmuta, Nežo Graber in Nežo Polanec.

Iz bližnje ptujske okolice in iz Ptuja so preživljali od septembra jetniške dni v ptujskih zaporih Jože Grabler, Štefka Berlinger, Helena Lovrenčič, Maks Najbauer, Jože Černezel, Ana Perc, Karolina Gerlevc, Marija Lah, Miro Petek, Ana Fekonja, Stanko Brenčič, Alojz Lah in Franc Horvat.

Politični jetniki so bili tudi od drugod, med temi nekateri iz Trbovelj in celjske okolice, od tujih narodnosti pa dva Ukrajinca in pet Hrvatov. Skupaj je bilo septembra 1942 zaprtih 120 jetnikov, od teh 72 političnih. Mučili so jih z zaslišavanji in pretepanji. Vodili so jih na zaslišavanja tudi v Brenčičevo hišo, nasproti pošte, kjer je bil sedež gestapa. Nekatere izmed njih je čakala smrt oktobra in novembra 1942.

(Dalje prihodnjič)

V. R.

Od Sòdinec do Podgòrec

Pridružite se mi na poti od Velike Nedelje proti Sódincem in potem dalje proti Podgorcem. Pri Irgoličevem mlinu v Sodincih se odcepi cesta proti Podgorcem, kamor se bomo napotili, ampak ustavimo se prej malo v Sódincih, da bomo prisluhnili staremu očku, ki ve marsikaj povedati o nekdanjem sodinskem gradu, ki je bila prê iz njegovih razvalin sezidana cerkev pri Lenartu v Podgorcih. Nad Sodinci je Sodinski vrh, na katerem je štirikotna ravnica. Tu na tej ravnici je stal še v XV. stoletju grad sodinskega graščaka in sodnika (od tod krajevno ime Sodinci). Na tej ravnici se še danes poznajo do dva metra široki rovi, ki so oklepali nekdanji grad. Velikonedeljski dekan in pisatelj Dajnko je ne na svojih vizitacijah večkrat omenjal, da so sodinski grad proti koncu XV. stoletja na svojih pohodih razdejali Turki. No in iz razvalin tega gradu so potem sezidali lenarško cerkev. Sodinski graščak je bil prê strašno bogat. O tem bogastvu pripoveduje pravljica sledeče: V Sodincih je živel sodar Jesih. Nekoč pride k njemu ponoči neki človek od gosposkih (grajskih) in ga poprosi, da bi mu šel posodo popravljat. Jesih, dasi nerad, vzame s seboj kladivo in nekaj obročev in gre z gospodom. Ko pridete do nekega leskovega grma, potipa gospod s palico nekje za grmom, in naenkrat se odpro velika vrata, ki so vodila v grozno veliko podzemeljsko klet, nato še v drugo in tretjo, in šent ga znaj, koliko jih je bilo še zaporedoma. V teh kleteh je moral sodar Jesih popravljati kadi, napolnjene s samim denarjem. Ko je sodar svoje delo opravil, si je smel vzeti toliko denarja, kolikor ga je mogel s peščico zagrabiti. Jesih je moral to delo še večkrat opravljati a vsekdar ponoči.

Pravljica je pravljica, pa kakor je v vsaki šali zrno resnice, kakor veli ljudski pregovor, tako ima tudi pravljica nekaj podlage, na kateri je nastala.

Namenili smo se v Podgorce, kamor prispemo v pol ure. Če bi se bližali vasi od južne strani, na primer od osluševske postaje, bi imeli prelep pogled: malo vzdignjena nad ravnico, stoji tu vasica kakor naslikana. Nad njo se vzdigujejo vinorodne gorice, zato se pač imenuje Podgorci. Novodobna je v tej domačnosti, ki jo občudujemo, le stanovanjska hiša za učitelje. Če smo potrebni okrepčila, se ustavimo v vaški gostilni pri Bombeku. Razen z jedačo in pijačo vam postreže gostilničar, če je pri volji in če se mu izplača, še s koncertom, kakršnega ne boste zlepa slišali. Sam igra na tri glasbene instrumente hkrati. Če ne bi vedeli in bi ga poslušali od daleč, bi mislili, da vam igra najmanj štiri do petčlanski ansambel. Ta v prijazni gostilni imamo priložnost, da se seznanimo še z drugimi zanimivostmi kraja.

Prej se je imenovala vas Lenart pri Veliki Nedelji, to pač zato, ker so morali ljudje, ko še ni bilo v kraju cerkve, »k meši« k Veliki Nedelji, pa tudi pozneje je bila lenarška cerkev le podružnica velikonedeljske. Tudi otroci so pred kakimi 150 leti hodili v šolo k Veliki Nedelji. Prvi lenarški »školniki« so bili, kakor mnogokod, pač domači cerkovniki, ki so otroke za silo naučili nekoliko brati, pisati in računati. Šolske obveznosti seve takrat še ni bilo. Učencev je bilo prav malo, morda deset, petnajst, pa še ti so hodili v šolo le pozimi, poleti pa so morali pasti.

Kjer stoji zdaj na hribčku »stara šola«, je bilo prej župnišče. V pritličju je stanoval cerkovnik, ki je v svoji sobi učil tudi deco, v prvem nadstropju pa župnik. To župnišče so menda leta 1818 prezidali za šolo. Dokaz naj bi bila omenjena letnica, ki je zapisana na dimniku pod streho. Leta 1828 je bodilo v to šolo, kolikor se razbere iz kronike 118 »šolo obiskovati dolžne dece«. Današnja šola je na travniku za bregom in seveda že tudi pretesna.

Cerkev je bila postavljena leta 1520. Leta 1864 je hotel cerkev takratni provizor Martin Satler povečati, tako da bi ji napravil prizidek. Ljudje so mu že navozili opeke, kamenja in lesa. Ta župnikova vnema pa ni bila všeč cerkvenemu konzistoriju, ki je župnika kratko in malo prestavil drugam. Tako je ostala cerkev, kakor je bila, le kor so pozneje povečali. Kakor pravi kronika »ima cerkev od tedaj več prostora, kajti skoraj polovica dedov zahaja na kor, kjer se tudi, če je treba — slišati dajo!«

Zanimiva bi bila še razlaga krajevnih imen nekdanjega nadučitelja pri Lenartu Frana Megla. Lepo ime Cvetkóvci ne prihaja od cvetke, ampak naj bi mu bil koren v besedi ceta, kar pomeni potočni breg, torej Cetkóvci. Tako ljudstvo tudi govori. Druga razlaga izvaja ime iz starih listin velikonedeljske graščine, kjer se imenuje vas z nemškim nazivom Kirchdorf, to je Cirkovci. Strjanci naj bi bilo ime posestnikov strnenega polja. Ime Brsnica naj bi se pravilno glasila Brstnica, kar naj izvira od glagola brstiti, to je pasti. Vas Zamušani je za mužami (močvirji), ker tam Pesnica napravlja ob povodnji velike mlake in muže. Torej bi bilo pravilno Za mužami. Vas Osluševci ima najslabšo prodnato zemljo, zato so baje v prejšnjih časih Osluševčani redili bolj osle kot konje. Od tod ime Osluševci. Ta razlaga pa je na zelo slabih nogah, ker oslov v teh krajih pač nikdar niso redili v večjem številu.

Vlado Klemenčič

Naše zdravje

Kaj pove kardiogram

Večino pacientov so neenakomerne črte na elektrodiagramu prav tako nerazumljive, kot egiptovski hieroglifi, zdravniku-specialistu pa povedo zelo veliko. Včasih ga pomirijo, včasih pa opozorijo na grozečo nevarnost.

V 10—20 odst. kardiogram lahko odkrije skrito krizo ali bližnje srčne motnje. Tako zdravnik lahko ukrene vse potrebno, da prepreči še hujše motnje. Črte kažejo okvare na srčni mišici, kadar delček strnjene krvi zapre vhod v srčne arterije in prepreči doliv sveže krvi, pokaže pa tudi, kako hitro se naredi okvara. Pokaže tudi, kdaj začne skleroza ovirati normalno preskrbo srca s krvjo. Opozarja, kdaj je porušeno normalno razmerje med krvnimi sestavinami, kalcijem in dušikom. Ker pri tem testu dobimo podatke takoj, so neobhodno potrebni anastezistu med operacijo, saj mora vsako sekundo vedeti, kako operiranec prenaša anastezijo in kirurški posег. Električne žice, ki so pritrjene na raznih delih telesa pacienta, kažejo na oscilografu vsako najmanjšo spremembo kakor na televizijskem zaslonu, tako da vsak hip lahko ukrenemo vse potrebno.

Če se operira srce in operater namenoma srce ustavi, da ga popravi, opazujemo na oscilografu najbolj dramatični trenutek operacije. Medtem ko incirajo kemijske substance, ki ustavijo delovanje srca, kardiogram najprej zatrepeta, nato pa se izgubi v ravni črti: v danem primeru srce umre.

Kaj je pravzaprav ECG? Pokazatelj električne aktivnosti srca. Potem ko so bili znanstveniki ugotovili električno aktivnost pri žabah, sta med l. 1880 in 1890 da angleška fiziologa (John Burdon-Sanderson in August Waller), tudi odkrila električno delovanje človeškega srca.

Sedaj vemo, da pred vsakim srčnim utripom odda vsaka muskularna enota nezaznaven električni impulz. Ta električni impulz se širi preko gornjega desnega prekata, ki se stisne in požene kri v dolnje prekate. Električni tok se pretaka po posebnih električnih mišicah in se razširi po gostem tkivu spodnjega prekata, ki se tudi stisne in požene kri v pljuča, kjer se nasiti s kisikom, levi prekat pa pošlje rdečo kri v ostali organizem. Najsi se zdi to še tako enostavno, je vendar ves proces neprimerno bolj zamotan kot pri najpopolnejšem elektronskem stroju. ECG pa kontrolira to poslovanje srca in nas pouči, če je točno in v redu.

L. 1903 je veliki holandski fiziolog Willem Enthoven iznašel galvanometer, ki je bil tolikanj občutljiv, da je lahko meril neznansko majhno količino električne energije, ki jo oddaja srce in zato je l. 1924 dobil Nobelovo nagrado. Tovarišem, znancem in študentom ni dal miru in jih je neprestano prepovarjal, naj mu dovolijo, da jim pritrdi elektrode na različne dele telesa, da je na ozkem papirnem traku lahko beležil drobne črte, ki so nam že tako znane.

In vendar takrat ni ne Enthoven ne kdo drug vedel, kolikšne važnosti so različni zarisi teh električnih nihljajev. Neobhodno potrebne rezultate pa je dala autopsija. Zdravniki so preštudirali elektrokardiograme pacientov, ki so jih naredili za njihovega življenja, po smrti pa so pregledali okvare na srcih in ugotovili, da imajo mnoge karakteristične bolezni srca tudi karakteristične zarise. Pri koronarni trombozi, ki je najpogostejši vzrok srčnih obolenj, odmre tisti del srca, ki mu delček strjene krvi zapre arterijo, ta del pa nadomesti zarasło tkivo. Posledica tega je nekakšna »električna luknja«, saj v tem zaraslem tkivu ni nobenega električnega toka, kar ECG odkrije. Ta test ne ugotovi le, da je neka zona ranjena, ampak jo tudi popolnoma točno lokalizira.

Zdravniki prejšnje generacije so včasih težko konstatirali vnetje slepiča, težko obolenje ali srčno krizo, ker so si bili zunanji znaki več ali manj podobni. Danes pa izpopolnjeni elektrokardiogramski aparati in precizni zarisi omogočajo točno diagnozo srčnih obolenj. Ali veste, kako zdravnik kardiolog naredi ECG? To je povsem nagel in neboleč postopek. Na raznih krajih telesa pritrdi zdravnik ali bolniška sestra z lepilnim trakom elektrode na mesta, ki jih prej natre s soljo in plovcem, da je električni kontakt siguren. Vsaka elektroda naredi specifičen zaris. Ko je elektroda nameščena, se stroj požene, prestreže in stokrat ojači neznatne impulze srca, jih prenese na svinčnik, ki jih beleži na odvijajočem se traku, ta pa beleži tresljaje gorpjih in spodnjih prekatov ter načina, kako se polnijo.

Vsako srce ima svoj posebni zaris, ki je pri nekom lahko nenormalen in znak bolezni, pri drugem pa je lahko popolnoma normalen. V dvomljivih primerih so potrebni še drugi testi, vendar kardiolog lahko v 80 odst. postavi zanesljivo diagnozo.

Kolikokrat naj se podvržemo temu poskusu? Večina zdravnikov je mišljenja, da je po štiridesetem letu ali še prej pameten vsakoletni pregled. Najvažnejša ugotovitev, ki nam jo more ECG posredovati, je ugotovitev, koliko naše srce lahko prenese, kakšno je naše zdravje in dolgost življenja. Zato moramo shraniti vsakoletne ECG, da s primerjanjem ugotovimo, če je morda bolezen napredovala.

Cesto si predstavljamo, da je srce krhek in nežen organ, v resnici pa je močna mišica. Če zboli, se samo pozdravi, vrh tega pa se prilagodi najrazličnejšim okoliščinam. Pa se le čudimo, če srce ne dela brez napake, vtem ko se nam zdi popolnoma naravno, če se v spremenjenih prilikah spremeni delovanje drugih organov (hitro dihanje ob naporih, prekomerno izločanje žlez ob strahu itd.). Tako mišljenje je napačno. V nekaterih primerih vidimo, da se normalno bitje srca, ki bije 60—70 v minuti, poviša na 100 in še več in da to brez okvare traja lahko dalj časa. Če se torej ljudje razburjajo, zaradi pospešenega ali neenakomernega bitja srca, ni v tem skoraj nobene nevarnosti, kar bi sicer ECG skoraj vedno registriral.

Včasih so neenakomerno bitje srca radi razlagali kot okvaro na tem organu in zato so mnoge otroke, ki so pri njih ugotovili te znake, vtaknili v posteljo. Danes pa vemo, da ima skoro 50 odst. otrok neredno bitje srca, da ni nevarno in da sčasoma izgine. ECG omogoča zdravnikom, da ločijo tako nenevarno utripanje od znakov, ki javljajo srčno obolenje. Zaključili so anketo čez dvajset let, potem ko so neprestano opazovali take osebe s takim utripanjem. Pokazalo se je, da so v 80 odst. ti znaki izginili in da sta bila bolna samo dva pacienta, ki sta v otroških letih imela tako utripanje.

Druga važnost ECG je pa vidna takrat, kadar ga naredimo, ko je pacient podvržen naporom. Pri nekem takem poskusu v Filadelfiji so ugotovili pri 135 pacientih popolnoma normalne kardiograme, če so mirovali. Potem ko so pa kolesarili na nepremičnih kolesih, so pri 37 odst. pacientov, starih nad 40 let, in pri 23 odst. mlajših našli spremembe kardiograma. To dokazuje, da mnoga srca dobro delajo v mirnem stanju, odnehujejo pa, če zahtevamo od njih izrednih naporov. Komur je to jasno in kdor more zmanjšati svojo aktivnost, lahko doseže, da mu srce še dolgo vrsto let zvesto služi.

Po J. D. Ratcliffu
priredila in prevedla M. K.

Regulacija Pesnice zahteva tudi velika dela na pritokih. Posnetek je iz Gabernika, kjer regulirajo potok, ki mu domačini rečejo kar preprosto Reka, in ki je ob neurju v začetku avgusta 1964 napravil veliko škode.

MILOJKA ALIČ:

Ob stoletnici rojstva ptujske čitalnice

Nadaljevanje

Slovenski rodoljubi so se na svečani dan ustanovitve čitalnice navdušeno pripravljali, kar med drugim pove tudi pismo kmeta in ljudskega pesnika Janeza Žurmana od Svete Trojice pri Slatini (pod podpisom je navedel »srenski predstojnik«) 21. julija 1863. Med drugim je zaželel začasnemu odboru srečo pri težkem delu in končal s stavkom: »Vi bodete hvalo od celega slovenskega naroda imeli.« Pridal je tudi dve pesmi; prva govori o kmečkem delu, druga pa je posvečena ustanovitvi ptujske čitalnice. Slednjo navajamo v celoti neizpremenjeno:

Bodite Ptujčani
Pozdravljeni
Čitavnico bodte dobili
Se je bote veselili
In spavlali slovenski narod
na pravi pot
Naj spoznajo tudi nemci
De so tud srečni slovenci
Bog nam le srečo daj
še za naprej.

Dolgo smo bli zaničvani
v verige zakovani.
Zdaj je peršo tud za nas
Veseli čas.
Katiri je potreben nam
Štajercam,
Slovence živi vse okrog
Večni Bog.

Ustanovni občni zbor ptujske čitalnice z dne 23. julija 1863 je obširno opisal v Novicah od 5. in 12. avgusta istega leta dopisnik iz Haloz (Božidar Raič).

V uvodu je zapisal naslednje: »Duh današnje dobe je tak, kar je sorodnega in razumnega, se zbira v društva; vsak narod, vsak narodič se shaja okoli svoje zastave, ter združen in zedinjen toliko krepkejše napreduje kam v duševni omiki, tam pospešuje tvarno blagost, to je premožnost. Na to pravilo se naslanjajoči so po izgledu drugih mest na Slovenskem poskusili vrli rodoljubje osnovati narodno čitavnico v starinskem Ptuju. Blago početje urno napreduje, podseki so položeni; v dveh mescih se zgotovi sveti hram domače omike.«

Nato je omenil, kako so Novice že pred dvema letoma nagovarjale ptujske narodnjake, zlasti mlade pravnike slovenske krvi, naj bi začeli graditi čitavnico in kako so ob pastirskoduhovnem shodu pred enim letom po nagovoru gospoda M. vsi navzoči obljubili pristopiti k nameravani čitalnici.

Nato je prešel k opisu ustanovnega občnega zbora. V zborovalni dvorani je visela na steni cesarjeva slika, nad njo cesarska zastava, ob strani pa sta pahljala slovenska prapora. Občnega zbora se je udeležilo 65 oseb iz Ptuja in okoliških krajev, kakor je razvidno iz originalnega seznama udeležencev, ki ga hrani med drugim zadevnim arhivskim materialom zgodovinski arhiv v Ptuju. V svojem poročilu je Raič navedel: »Društvo je bilo čestito in odlično, kar kaže da viša omika spoznava, česar je treba našemu narodu. Pravo razumništvo (inteligencija) je naše.«

Razen že omenjenega poročila v Novicah je ohranjen tudi originalni zapisnik ustanovnega občnega zbora, ki nazorno prikazuje potek tega zbora z dvema glavnima točkama dnevnega reda: s potrditvijo pravil in z izvolitvijo stalnega odbora.

Uvodoma je začasni odbornik Jakob Meško, ravnatelj glavne učilnice in duhovni pomočnik v mestni župniji, razložil potrebo po slovenski čitalnici in delovanje začasnega odbora ter predlagal za »prvosednika« zbora Mihaela Hermana, za »perešnika« (zapisnikarja) pa Božidarja Raiča. Oba sta bila soglasno izvoljena.

Nato je M. Herman navdušeno govoril o namenu čitalnice, o nujnosti, da se narod sam sebe zave, o slovenski besedi. V naslednjem objavljamo po Novicah od 12. avg. 1863 kratek posnetek tega govora: »Prišedši v obilnem številu kažete, da vam je resna želja društvo osnovati, ktero narod radostno pozdravlja. Slovenci ničesar druzega ne iščejo kakor le svojih svetih pravic, ki je že drugi narodi dolgo vživajo, da se smejo v svojem jeziku izobraževati in razvijati. Ker to nalogo ima čitavnica, da jezik in narod lika, je pač namen njeni čestit in nraven ter vreden, da so tako blagi možje za njega navdušeni. Zato pa tudi ta namen, ker je čist in pravičen, dosežemo kljub neprilikam in hudi volji sovražnikov svojih. Čitavnica se mi zdi zavod, kjer se raztepeni možje zbirajo, vzajemno podučujejo, krepijo in tolažijo, — zavod, kjer naj uči se ljudstvo v ustnem pogovoru in po izbranih knjigah svoj lepi, bogati in za omiko prikladni jezik, samega sebe, svojo minolost in prihodnost poznavati in ljubiti, — zavod, ki krepi pobita srca dolgo zatiranega ljudstva, in pomaga, da se sebe zaveda, spoznava in na se zaupa. Ponosno čutiti svojo vrednost, čislati in spoštovati samega sebe, je ljudstvu kakor posamnikom za življenje potrebno kot vsakdanji kruh. Morete li omika in svoboda — najdražje blago našega življenja, — se vkoreniniti v srcu kakega naroda, ki se samega sebe ne čuti in ne spoštuje? V tem starinskem slovenskem mestu Ptuju je nekdaj čislana bila vaša materna beseda. Umakniti se je morala reva; ne po vrednosti cenjena in psovana pobegnila je v vesniško bajtico. Včasih se je oglasila; pa kakor se beraču podari, da se ga rešimo, tako je bila tudi ona sitna vrivavka s pičlo milostinjo odpravljena. Gospôdal vaša stara čestitljiva mati zopet trka, pozabivša in odpustivša krivice, na vaše vrata. Bodete li ji odprli! Bodete! Inači bi grešili proti naravi, proti otročji dolžnosti. Menda je po sto letih pod krilom Veličanstva našega prvikrat stopila v to dvorano v tako odlično in odbrano društvo. Bodi pozdravljena mila beseda slovenska! Pa tudi družbeni in tvarni vzroki čitavnico priporočajo; ona ponuja društvenikom odbrane najjakše spise, knjige, zemljovide itd. za najnižjo ceno; daja jim krepivne veselice, lika okus, pospešuje družbeno življenje in priljudnost, in s tem, da zvunanji in tujci pogostoma prihajajo, mestu tvarno (materialno) blagost; memo tega je postavno dovoljena.« Res lepe besede moža poštenjaka, ki sicer ni bil slovenske krvi, a je živo čutil z našim ljudstvom!

Besedo je zopet povzel Jakob Meško in poročal o načrtu društvenih pravil. Začasni odbor je dal ta načrt tiskati v slovenskem in nemškem jeziku, ohranjen pa je tudi pisani izvod kot priloga k zapisniku ustanovnega občnega zbora. Načrt vsebuje 17 členov (paragrafov), ki obravnavajo namen čitalnice, pravice in dolžnosti članov, delo odbora in posameznih odbornikov, določila o sejah in letni skupščini itd. Navajamo najvažnejše člene:

1. Namen čitalnice je: Čitanje časopisov in knjig pisanih v slovanskih pa tudi v drugih jezikih, razveseljevanje v besedah, plesih, igrah itd. Ne vtika se tedaj društvo v nikake politične zadeve.

3. Družtveniki so: Tukajšnji, in to a) samci, kteri želé samo za svojo osebo pristopiti, b) udje, ki pristopijo s svojo rodbino ter zvunanji, to je, kteri nimajo v Ptuju stalnega stana.

4. Tukajšnji udje z rodbino pristopivši plačajo na leto 8 fr., samci 6 fr., zvunanji brez izjeme 4 fr.; to se pravi, zmirom naprej in naj manje vsaj za eden mesec.

5. Pravice družtvenikov so: da čitajo časopise in knjige po družtvu pripravljene, ter da obiskujejo veselice, da po določenem redu prijemajo časopise in knjige za domače čitanje, da želje, nasvete in pritožbe svoje v posebno za to vedno pripravljeni knjigi oznanjujejo, da smejo izobražene ptujce v čitalnico vpeljevati.

8. Za oskerbljenje družtvenih opravil in premoženja volijo vsi članovi v glavnem občnem zboru za eno leto 9 odbornikov, izmed katerih si odbor sam izvoli ravnatelja, podravnatelja, tajnika in blagajnika. Dve tretjini odbornikov morajo v Ptuju imeti svoje stanovanje.

Po razpravi, pri kateri so sodelovali navzoči člani, se je spremenil naslov »Načrt pravil ptujske narodne čitavnice itd.«, v napis »Pravila narodne čitavnice na Ptuju« in vsebina 13. člena, ki po novem predvideva letno skupščino meseca maja in ne decembra, kakor je določal prejšnji načrt.

Sledile so volitve, volilo je 58 članov. Ohranjena je originalna listina, na kateri so s črtkami zaznamovali in šteli glasove za posamezne kandidate. Oroslav Caf je dobil 56 glasov, Mihael Herman 55, dr. Avgust Čuček 52, Jakob Meško 52, Anton Mravljak 50, Ivan Schönwetter 47, Božidar Raič 47, Ferdo Rajsp 33, Ludvik Wracfeld 31; vsi so izvolitev sprejeli in tako je čitalnica dobila svoj prvi stalni odbor.

Še pred zaključkom občnega zbora je sestavil B. Raič zapisnik in ga prebral zboru, ki ga je potrdil.

Na tem zboru sta bila evidentirana že 102 člana. Originalni seznam, datiran s 23. julijem 1863, zajema člane, ki so se ali osebno udeležili ustanovnega občnega zbora ali pa se že prej podpisali v subskripcijski listi. Glede na poklic so prevladovali duhovniki, učitelji in pravniki, glede na bivališče pa je bilo približno pol Ptujčanov in pol okoličanov (Markovci, Gorišnica, Velika Nedelja, Ormož, Hajdina, Cirkovce, Starše, Slovenska Bistrica, Videm pri Ptuju, Leskovec, Podlehnik, Cirkulane, Zavrč, Desternik, Trnovska vas, Vitomarci, Lenart v Slov. goricah, Juršinci, Polenšak); izmed okoliških krajev je bil najbolj zastopan Videm pri Ptuju, ki je dal kar 5 čitalničarjev, 3 iz duhovniških in 2 iz učiteljskih vrst. Pri slavnostnem obedu so se vrstili zahvalni govori in številne zdravice. Mihael Herman je nazdravil Njih Veličanstvu omenivši cesarjeve besede, da v njegovem obširnem cesarstvu vsi avstrijski narodi prostor imajo, zahvalivši se za ustavo, ktero je cesarjeva dobrotljivost radovoljno narodom podarila, v misel vzemši narodno ravnopravnost, ktera je vsem avstrijskim narodom, tedaj tudi vrlim in vselej zvestim Slovencem cesar sam s svojo sveto in neprelomljivo besedo zagotovil. Navzoči so počastili cesarja s trikratnim »Slava!«.

G. R. (verjetno Raič) se je zahvalil začasnemu odboru s temi besedami: »Razgrnivši knjige nebeškega nauka najdete priliko, kjer se nagovarja neki človek hotè hram staviti; najprvlje preračuni stroške, da počemši, pa nezamogši dognati, ne bi bil zasmehovan. Začasni odbor se ustanovivši je okolnosti in razmere natenko pretresel, in videvši, da more vzhajati, počel je hram staviti, ne lesen, ne kamen, ampak sveti hram — narodno svetišče — kjer bode se narodni jezik gojil, narodnost čestila in omika na podlogi narodne besede pospeševala; hvala tedaj!«

G. M. (verjetno Meško) je nazdravil vsem članom. V veseli družbi so se oglasile pesmi, kakor »Naprej«, »Pridi Gorenjc« in druge. Raič poroča: ...»Vse se je godilo pošteno in v neskaljenem redu; srkali smo blago srag —, ki veseli in veže bratinska srca.« Vsak član je prejel kitico v narodnih barvah in narodni trak. Zborovalci so se razšli zadovoljni in s trdnim upanjem, da bodo začeto delo uspešno nadaljevali.

(Dalje prihodnjič

ŠPORT • ŠPORT

Nogomet

SLOVENSKA NOGOMETNA LIGA

Delamaris – Aluminij 1:4 (0:1)

V prvenstveni nogometni tekmi SNL je premagal Aluminij v Kopru domači Delamaris z visokim rezultatom 4:1. Na razmočenem in blatnem igrišču so prevladovali samo v začetku prvega dela igralci Delamarisa, ves ostali tel tekme pa je pripadal tehnično boljšim igralcem Aluminija. Aluminij je povedel z golom Mikiča v 13. minuti, domačini pa so izenačili v začetku drugega dela, strelec pa je bil Sošič. Po izenačenju so zaigrali domačini z veliko požrtvovalnostjo, vendar niso mogli presenetiti Aluminija. Do konca tekme so gostje dosegli še tri zadetke. Strelec vseh treh golov je bil Krnič.

Delamaris: Krebelj, Božič, Kleva (Erceg), Markežan, Gabrijelčič, Kovačič, Čok, Sošič, Jerkovič, Janus in Marcijus.

Aluminij: Veličkovič, Loboda, Muršec, Gerečnik, Mesarič, Perič, Tkalec, Mikič, Krnič, Markovič in Kneževič.

Proti koncu prvega polčasa je Tkalca zamenjal Kovač. Pred okrog 200 gledalci je odlično sodil More iz Ljubljane.

OSTALI REZULTATI:
Slovan — Ilirija 3:0
Rudar — Celje 2:1
Triglav — Bratstvo 3:1
Ljubljana — Svoboda 3:0
Branik — Sobota 4:1
Železničar — Nova Gorica 4:0

SLOVENSKA CONSKA LIGA – VZHOD

Grafičar – Drava 6:1

V prvem kolu je doživela Drava katastrofalen poraz v tekmi z Grafičarjem iz Murske Sobote, ki ga je povsem zaslužila, saj so igralci Drave igrali brez volje — in dovolili domačim, da so nasuli 6 golov v Ivartnikovo mrežo.

GRAFIČAR: Podlesek, Burger, Žalik, Vigali, Bagari, Fijug, Turner, Tineu, Radovič (Sternad), Bažika in Lovač.

DRAVA: Ivartnik, Šarc, Jurenič, Ljubec T., Musič, Hadler, Mlakar T., Zajdela, Kramberger, Nežmah in Ljubec P.

Strelci golov: Lovač 3, Turner, Bažika in Fijug po enega za Grafičar, ter Nežmah za Dravo. Pred 100 gledalci je sodil Švajger iz Maribora, ki je izključil iz igre v 65. minuti Ljubeca T. pri stanju 3:1 za domače.

V nedeljo, 13. septembra, bo nastopila Drava v Ptuju proti Rudarju iz Velenja. Tekma bo ob 16. uri na stadionu ob Ormoški cesti, s predtekmo mladincev Drave in Fužinarja.

Ostali rezultati:
Nafta — Maribor B 1:3
Fužinar — Slov. Konjice 7:0
Rudar — Kovinar 4:1
Olimp — Žalec 5:3

Rokomet

Štajerska rokometna liga

Ormož – Drava 17:12 (11:5)

Pred približno 100 gledalci so premagali rokometaši Ormoža v Ptuju domačo Dravo, ki je v prvi prvenstveni tekmi nastopila pomlajena in nepripravljena. Gostje so bili skozi vso tekmo boljši in so zasluženo osvojili obe točki.

DRAVA: Kuhar, Širovnik, Cimerman, Strašek (1), Belšak (3), Gašparič, Črnezl (3), Kovač (3), Jurkovič (1), Križe (1), Podpadec.

ORMOŽ: Blagovič, Pučko, Kuharič, Gregl, Frangeš F. (3), Šafarič (4), Rihtarič (1), Puklavec (2), Zadravec (3), Frangeš S. (4), Krš.

Sodil je Levstik iz Maribora.

Old boys – Drava 20:17 10:10

Med tednom je bila odigrana prijateljska rokometna tekma med starimi in mladini rokometaši ptujske Drave. Zmagali so izkušenejši — stari, ki so imeli v svojih vrstah tudi odlična strelca Žlendra (6) in Strašeka (5).

Pred tekmo se je poslovil od igralcev in odbornikov dolgoletni trener Vojo Turodič. Za svoje požrtvovalno delo je prejel skromna darila od ObZTK Ptuj in rokometnega kluba Drava.

ŠAH

V soboto, 5. septembra, je odigral šahovski mojster Zvone Kržišnik simultanko v železničarskem domu na Ormoški cesti proti 27 šahistom iz Ptuja. Po 4 urah igranja je odločil mojster v svojo korist 19 partij, 2 je remiziral in 6 izgubil. Zmagali so Antonič, Levanič, Kovač, Rožič, Šorli in Pernat.

Ob bridki in prerani izgubi naše ljubljene in nepozabne žene in matere

ANICE HRGA

iz Gerečje vasi 3

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti, darovali toliko vencev in cvetja. Posebno se zahvaljujemo godbi, pevskima zboroma in g. proštu za poslovilne besede ob odprtem grobu. — Vsem še enkrat prisrčna hvala.

ŽALUJOČI MOŽ, SIN SORODNIKI

Osebna kronika

ROJSTVA

RODILE SO: Matilda Topolnik, Gaberc 2 — Terezijo; Matilda Biškup, Dobja vas 16 — Ireno; Elizabeta Kosi, Mestni vrh 44 — Stojano; Martina Turkuš, Majšperk 4 — deklico; Alojzija Munda, Cvetkovci 8 — deklico; Julijana Vajda, Bukovci 140 — Janeza; Antonija Žižek, Trnovska vas — dečka; Anica Ljubi, Maribor, Pobrežje — Ivico; Rozalija Komes, Korenjak 16 — Branka; Rozalija Vogrinec, Mejna cesta — Rozalijo; Angela Mohorko, Gerečja vas 34 — Matevža; Marija Kolarič, Mestni vrh 116 — Sonjo; Milica Tušek, Osojnikova 3 — deklico; Marija Štumberger, Stojnci 20 — deklico; Marija Osterc, Gabernik 38 — Marico; Marija Požgan, Kungota 34 — Alojza; Julijana Vaupotič, Jablovec 8 — Smiljana; Jožefa Potočnik, Podlože 79 — Milana; Marija Širovnik, Majski vrh 56 — dečka; Marija Bedekovič, Globoki 45, Ljutomer — Silvo; Štefka Vidovič, Pohorje 22 — Zdenko; Kristina Svenšek, Draženci 12 — Lidijo; Alojzija Rotar, Obrež 82 — Davorino; Marija Velikonja, Dornava 139 — Aleša; Gerčka Kramberger, Svetinci 19 — Tončka; Štefanija Munda, Polenšak 24 — dečka; Marija Rižnar, Strmec 8 — Terezijo; Marija Hazemali, Cankarjeva 6 — Borisa.

POROKE

POROKA: Vladimir Štefanovič, Maribor, Masarykova 6, in Helena Lovrec, Maribor, Strossmajerjeva 8.

SMRTI

UMRLI SO: Dragotin Krošelj, Slovenja vas 21, roj. 1925, umrl 4. 9. 1944; Magdalena Predikaka, Podlože 84, roj. 1916, umrla 7. 9. 1964; Alojz Peršak, Sp. Jablane 35, roj. 1937, umrl 8. 9. 1964.

Nesreča nikdar ne počiva

Ivan Novak, Jastrebci 42, je padel in si poškodoval desno roko; Janez Mohorič, Gabernik 10, je padel ter si zlomil levo roko; Marija Furjan, Senežci 44, si je z žago poškodovala levo roko; Štefana Talana iz Družbinec 10, je nekdo z nožem zabodel; Jože Šešerko, Draženci 11, se je vsekal v levo roko; Elizabeta Kostanjevec, Bukovci 96, je padla ter si poškodovala glavo; Martino Eberl, Lešje 32, je brcnil konj ter ji poškodoval glavo; Ivan Horvat, Dobrava 33, si je poškodoval nogo; Elizabeta Vidovič, Pristava 35, je padla in si poškodovala levo nogo; Branko Tušak, Gorišnica 115, je padel ter se poškodoval po telesu; Ljudmila Pintarič, Senčak, je padla s kolesa ter se poškodovala; Slavica Cafuta, Strajna 4, si je pri delu poškodovala levo roko; Matilda Ivanuša, Gomila 47, si je pri delu poškodovala glavo; Franc Fišer, Podlože 18, se je s sekiro vsekal v desno nogo; Alojz Težak, Nadkrižovljan 52, se je pri delu poškodoval; Marija Drevenšek, Podlože 83, je padla s skednja ter si poškodovala hrbtenico; Željko Maligec, Podgora, se je polil z vročo vodo po desni roki; Elizabeta Gabrovec, Sturmovec 7, je padla in si poškodovala levo roko; Jože Ozmec, Pavlovski vrh 36, si je pri delu poškodoval hrbtenico; Viktor Frangež, Vel. Nedelja, 7, si je pri žaganju poškodoval desno roko; Janeza Holca iz Muretinc 69, je podrl avto ter mu poškodoval glavo; Jože Mar, Bratislavci 28, je padel in si zlomil levo nogo; Dominka Krivca, Vareja 20, nekdo ga je z nožem poškodoval; Jože Lampreht, Čermožiše 53, je padel ter se poškodoval: Ivan Herceg, Jesenje doljnje 39, se je s sekiro vsekal v levo nogo; Jerko Iličić, Hajdoše 80, je pri delu dobil poškodbe na glavi; Maks Popušek, Podvinci 13, je padel ter si poškodoval levo nogo; Franc Marinič, Senežci 54, je padel s kolesa ter si poškodoval desno roko in glavo; Stanko Zavec, Markovci 40, si je pri delu poškodoval levo nogo; Ivan Gregurevič, Polje 36, je padel s kolesa in si poškodoval glavo; Jože Škerjanec, Cirkovci 48, padel je z vlaka ter se poškodoval; Katarina Šmigoc, Brstje 16, podrl jo je motorist ter jo poškodoval; Mirko Fifuja, Braslovcj 32, je padel s kolesa in se poškodoval po telesu.

Gostinsko podjetje »HALOŠKI BISER«, PTUJ

proda

mize, postelje, nočne omarice, omare in psiho, bojler, garderobno omaro, zephir peč, kuharsko peč, kredenco, stole, mizo in kuhinjsko tehtnico.

Interesenti za nakup naj se javijo v upravi podjetja do 15. septembra 1964.

Trgovsko podjetje MERKUR, Ptuj sprejme za trgovino Tehnika

VAJENCA

(moškega)

Pogoj: dokončana osemletka.

Interesenti naj se javijo na upravi podjetja.

Cenjene potrošnike obveščamo, da smo

PRESELILI

pisarno za potrošniške kredite začasno v Ulico heroja Lacka št. 3, to je v isti stavbi, kjer je naša trgovina »Slavica«.

»PANONIJA«, trg. podjetje na veliko, Ptuj

Objave in oglasi

PRODAM

ZARADI SELITVE ugodno prodam spalnico in dnevno sobo, odlične kvalitete. Plačljivo tudi s čekom. Jovo Dobrijevič, Ptuj, Gregorčičev drevored 5. Vprašajte od 16. do 19. ure.

MOTOR DKW 350 ccm v dobrem stanju prodam. Janez Horvat, Delta, Ptuj.

PRODAM OSTREŠJE (RUST) 8 x 9 in 9 x 10, nove deske in lete ter nov dvosedežni moped. Naslov v upravi.

ODLIČNO OHRANJENO kompletno otroško posteljico z odejico prodam. Naslov v upravi.

PRODAM BELO EMAJLIRAN MIZNI STEDILNIK IN SPALNICO. Slekovec, Lackova 9-II.

120-BASNO HARMONIKO, dobro ohranjeno, prodam. Naslov v upravi.

HISO Z VRTOM, takoj vseljivo, na Pobrežju 42 pri Vidmu prodam.

KREDENCO, MIZO, STOLE in drugo ugodno prodam. Tinko Ružič, Trg svobode 3 Ptuj.

KUPIM

DOBRO OHRANJEN ENOVPREZNI VOZ nosilnosti do 500 kg in majhen mlin za grozdje kupim. Kicar 23.

RAZNO

Z OSEBO, ki se vozi vsak delovni dan v Maribor z osebnim avtom, bi se dogovoril, da bi me vzela vsak dan proti odškodnini s seboj. Miro Cobelj, »Slovenske gorice«, Ptuj.

TISTEMU, ki mi odstopi prazno sobo v okolici Ptuja, pomagam pri vsem kmečkem delu. Vprašajte pri Miklošič, Sp. Hajdina 12.

ŽENSKO K OTROKU za 8 ur dnevno sprejmem. Naslov v upravi.

V nedeljo, 20. septembra 1964, ob 14. uri vsi na

PROSLAVO 35-LETNICE

Gasilskega društva Gabernik pri Juršincih.
Lep spored proslave, prijetna veselica!

Humor

Na periferiji velikega mesta je pristal leteči krožnik. Marsovska posadka se je skobacala iz vesoljske ladje. Vodja je zagledal nedaleč od mesta pristanka hidrant in brž stekel proti njemu. Nagnil se je nadenj in vprašal:

— Si ti morda tukaj poglavar?

Eden izmed članov ekspedicije ga je prekinil:

— Vago, pusti ga. Ali ne vidiš, da je otrok.

*

— Kakšna čudovita dekleta! vzklikne Marsovec in pokaže na streho, polno televizijskih anten.

Kino

MESTNI KINO PTUJ

predvaja 11. septembra češki barvni film »CE PRIDE MACEK«; 12. in 13. septembra ameriški vistavision film »PSYCHO«; 15., 16. in 17. septembra ameriški barvni kinemaskopski film »ENAJST VETERANOV«; 18. septembra italijanski film »VOJNA SE NADALJUJE«.

KINO ORMOŽ

predvaja 12. in 13. septembra jugoslovanski film »MINUTA ZA UMOR«; 16. in 17. septembra ameriški film »AVANTURE TOMA SAWERJA«.

KINO GORIŠNICA

predvaja 13. septembra francoski film »CRNI ORFEJ«.

KINO ZAVRČ

predvaja 13. septembra francoski film »AFERA NINE«.

ANDRÉ MAUROIS

Slikarjevo rojstvo

Slikar Pierre Douche je končaval tihožitje, cvetje v lekarniškem lončku in jajca na krožniku, ko je v ateljé stopil pisatelj Paul Emile Glaise. Glaise je nekaj minut opazoval prijatelja pri delu, potem pa odločno rekel: »Ne!«

Oni je presenečeno dvignil glavo in nehal nanašati svetlo barvo na eno izmed jajc.

»Ne!« je ponovil Glaise v crescendu, »ne, ti ne boš nikoli uspel. Saj razumeš svoj posel, si nadarjen, pošten. Ampak, tvoja slikarija je medla, ti nebogljenček. Nima poleta, ne kriča. Na razstavi pet tisočih slik ne bo nobena tvojih podob prisilila omrtvičenega obiskovalca, da bi se pred njo ustavil... Ne, Pierre Douche, ti ne boš nikoli napredoval. In to je prekleto žalostno.«

»Zakaj ne?« je vzdihnil pošteni Douche. »Delam, kakor vidim; drugače ne morem.«

»Ah kaj. Gre za to, da imaš ženo in troje otrok, reva. Gre za to, da je mleko po štirideset in da so jajca po petsto frankov za ducat. Na svetu je več slik kot kupcev in več tepcev kot poznavalcev. Kakšnega sredstva se moramo torej poslužiti, Pierre Douche, da se povzdignemo iz neznane množice?«

»Dela!«

»Človek, ne šali se! Tepce zdramiš samo, če napraviš nekaj nezaslišanega. Oznani, da boš narisal severni tečaj. Obleci se v zamorskega kralja in pojdi tak na sprehod. Ustanovi šolo. Zamešaj učene besede: odtujitev, dinamičnost — ustanavljaj manifeste. Zanikaj gibanje ali mirovanje, belo ali črno, krog in štirikot. Iznajdi neohomersko slikanje, ki pozna samo rdeče in rumeno, cilindrično slikarstvo, osmerokotno slikarstvo, slikarstvo v štirih dimenzijah...«

Tedaj je čudno sladek vonj naznanil prihod gospe Koznewske, lepe Poljakinje. Pierre Douche je občudoval njeno milino. Ker je bila naročena na drage revije, ki so brez najmanjšega sramu reproducirale mojstrovine triletnih otrok, imena poštenega Doucheja pa ni bilo videti v njih, je prezirala njegovo umetnost. Zleknila se je po divanu, motrila nedogotovljeno podobo, stresla plave kodre in se malce sočutno nasmehnila. »Včeraj sem bila na razstavi črnske umetnosti,« je rekla s svojim pojočim, zibajočim se akcentom. »Ah, kakšna senzibilnost, kakšna oblikovna moč, kakšna sila!«

Slikar ji je pokazal portret, s katerim je bil zadovoljen.

»Čedno,« je rekla z našobljenimi ustnicami in zibaje se, pojoč in duhteč izginila.

Pierre Douche je vrgel paleto v kot in se težko spustil na divan: »Presedlal bom. Šel bom za zavarovalnega agenta, za bančnega uradnika, policaja. Slikarstvo je najnižja vseh obrti. Uspeh, ki ga ustvarjajo tepci, izkoriščajo goljufi. Namesto, da bi kritiki spodbujali mojstra, dajejo pogum barbaru. Dovolj mi je, ne bom več slikal, ne, ne bom.«

Paul Emile si je prižgal cigareto in nekaj premišljeval. »Hočeš«, je vprašal naposled, »hočeš snobe in umetnjakarje naučiti kozjih molitvic, kakor zaslužijo? Se imaš za sposobnega tej Koznewski in še nekaterim estetom z vso resnostjo zaupati veliko tajnost, da že deset let pripravljaš novo smer svojega dela?«

»Jaz?« je presenečeno vprašal pošteni Douche.

»Poslušaj... V dveh spretnih člankih bom javnost obvestil, da si ustanovil ideoanalitično šolo... Pred tabo so portretisti v svoji nevednosti študirali človeški obraz. Neumnost, kajne! Misli oblikujejo človeka, misli, ki jih človek vzbudi v nas. Modro zlato dno na sliki, ki ga obkroža pet velikanskih našivkov, v enem kotu konj, križci pa v nasprotnem — to pomeni polkovnika. Industrialca: tovarniški dimnik in stisnjena pest na mizi. Se ti je zdaj posvetilo, s čim moraš osrečiti človeštvo, Pierre Douche? Ali mi moreš naslikati dvajset takih ideoanalitičnih portretov v enem mesecu?«

»V eni uri,« je odvrnil Douche, »in najbolj žalostno je to, da bi taka reč utegnila imeti uspeh.«

»Poizkusiva.«

»Ne upam si.«

»Ne? Kadar te bo kdo prosil za pojasnilo, se zamisli, puhni vpraševalcu oblak dima iz svoje pipe v nos in skromno ter preprosto reci: ‚Ste že kdaj opazovali reko?'«

»In kaj naj to pomeni?«

»Nič,« je rekel Glaise, »toda njim bo to všeč in kakor hitro te bodo odkrili, te spoznali in te vkovali v nebo, bova vse povedala in se zabavala nad njihovo zmedo.«

*

Dva meseca kasneje so zmagoslavno praznovali otvoritev Douchejeve razstave. Pojoč, zibajoč se in duhteč se Madame Koznewska ni ganila od svojega novega velikega moža.

»Ah,« je ponavljala kar naprej. »Kakšna senzibilnost, kakšna oblikovna moč, kakšna sila! Ta vpogled v stvari! Ta moč razodetja! In kako, moj ljubi, kako ste prišli do te presenetljive sinteze?«

Slikar je pomolčal, puhnil predse debel oblak dima in rekel: »Spoštovana gospa, ali ste že kdaj opazovali reko?«

Ustnice lepe Poljakinje so bile drgetajoča obljuba zibajoče, pojoče sreče.

V površniku, v ovratniku iz zajčje kožuhovine, je sredi pobožnih poslušalcev gospodoval mladi Levy Coeur. »Zelo močno! Vsekakor močno! Sam že dolgo pridigam, da je največja strahopetnost slikati po modelu. Toda povejte mi, Douche, od kod to razsvetljenje? Od kod? So bili morda moji članki?«

Pierre Douche si je dal nekaj opraviti, potem pa je puhnil v Levyja Coeura zmagoslaven oblak dima in rekel: »Ste že kdaj opazovali reko?«

»Očarljivo,« je pritrdil oni. »Očarljivo.«

Tedaj je slavni prekupčevalec slik, ki je pravkar obhodil razstavo, prijel slikarja pod roko in ga potegnil v kot. »Douche, moj ljubi prijatelj,« je rekel, »vi ste mi pravi zvitorepec. Tole bo prav lahko spraviti v denar. Pridržite vso produkcijo zame. Ne spreminjajte tehnike, dokler vam ne porečem, pa vam letno odkupim petdeset podob. Drži?«

Douche je puhal zagonetno predse, odgovora pa ni dal.

*

Polagoma se je atelje izpraznil. Paul Emile Glaise je zaprl vrata za zadnjim obiskovalcem, na stopnišču je izzvenel občudujoč šepet. In zdaj, ko sta bila s slikarjem sama, je pisatelj vtaknil roke v žepe in se začel glasno krohotati. Douche ga je presenečeno pogledal.

»No, moj ljubi,« je rekel Glaise, »si videl, kako sva jih potegnila? Si čul tistega malega z zajčjim ovratnikom? In lepo Poljakinjo? In tiste tri mlade punčke, ki so venomer ponavljale: ‚Tako novo, tako novo!'... Oh, Pierre Douche, saj sem veroval v nedognanost človeške neumnosti, ampak to prekaša vsa moja pričakovanja!«

Spet ga je popadel neutolažljiv smeh. Slikar je zgrbančil čelo in med tem, ko je onega stresal krčevit smeh, je rekel: »Tepec!«

»Tepec!« je vzkliknil romancier ogorčeno. »Ko se mi je posrečila najlepša potegavščina, kar...«

Slikar je ponosno pogledal po dvajsetih analitičnih portretih in rekel s prepričevalnostjo, ki ni trpela ugovora: »Da, Glaise, ti si tepec. Nekaj je v tej slikariji...«

Pisatelj je neskončno osupel strmel v prijatelja. »To je pa že preveč,« je zakričal. »Douche, človek božji, spomni se, kdo ti je predlagal ta novi slog?«

Pierre Douche pa je pomolčal in globoko potegnil iz pipe, preden je rekel: »Si že kdaj opazoval reko?«

Prevedla Božena Legiša